

NAUJI SUSIVIENIJIMO NARIAI

Abigail Sadauckas, jaun.; Teresa Kelesky ir Frank S. Borasz, suaugę — įrašė Geroge Sadauckas, 155 kuopos, Scranton, Pa., sekretorius.
Anthony Yavorosky, Jr., suaugęs — įrašė Rosanne Walkavage, 7 kuopos, Pittston, Pa., sekretorė.

Lori Jean Bolsar, jaun. — įrašė F. Stravinsky iš 28 kuopos, Luzerne, Pa.
Robert A. Kopec, suaugęs, 7 kuopa, Pittston, Pa. — įrašė Charles A. Lis-cosky, egzekutyvinis direktorius.

Sara E. Zalisas, jaun.; įrašė A. Zalisas, 48 kuopos, Cicero, Ill., sekretorė.
Sveikiname naujus narius, įstojusius į galingą ir garbingą lietuvišką apšaudimo bendrovę. Dėkojame Lietuvų R. Katalikų Susivienijimo nariams, kurie parodė iniciatyvą, ieškodami naujų narių. Tai gražus pavyzdys visiems kitiems mūsų Susivienijimo nariams.

Visiems ir visada gera apšaudyti Lietuvų Katalikų Susivienijime, kuris savo nariams duoda įvairias apšaudymo galimybes. Visi nariai kviečiami ir raginami suleškoti Lietuvų R. Katalikų Susivienijimui naujų narių. Už kiekvieną naują narį gausite įprastą komisiją, o taip pat lengvatas ir apčiuopiamą padėką Susivienijimo seime, kuris įvyks 1981 m. vasarą Rochester, N.Y. Pagelbėdami savo draugams ir pažįstamiems apšaudyti, stiprinsite ir Lietuvų R. Katalikų Susivienijimą. Susivienijimas iš savo pusės neužmirš Jūsų.

POPIEŽIAUS ŽODIS MADRIDO KONFERENCIJOS IŠVAKARĖSE

Aštrių nesutarimų ženkle lapkričio 11 Ispanijos sostinėje prasidėjo Europos saugumo ir bendradarbiavimo konferencija. Tai prieš penkerius metus Helsinky ir prieš dvejus metus Belgrade įvykusių konferencijų tęsinys. Jei prieš penkerius metus Helsinky susitarimai daugeliui buvo pažadinę vilčių, tai šiandien Madrido konferencija susirinko ant tų vilčių bei iliuzijų griuvėsių. Du mėnesius trukę konferencijos parengiamieji darbai nedavė jokių rezultatų. Konferencija susirinko be iš anksto nustatytos darbų programos, sovietam griežtai reikalaujant visai neliesti tų klausimų, kurie Vakarų kraštams labiausiai rūpi, kaip žmogaus teisių apsaugojimas ir sovietinė invazija Afganistane.

Apie Madrido konferenciją lapkričio 8 kalbėjo popiežius Jonas Paulius II, specialioj audien-cijoje priimdamas antrojo vadina-mų "Romos pokalbių" (Colloquium Romanum) tarptautinio studijų suvažiavimo dalyvius, kurie Madrido konferencijos iš-vakarėse studijavo temą "Žmo-giškosios vertybės Helsinky baigiamajame akte". Pokalbių nutarimuose atsispindį žymiųjų Vakarų Europos mokslininkų, politikų, žurnalistų visuomenės veikėjų įsitikinimai. Popiežius savo kalboje visų pirmą sveiki-no suvažiavimo dalyvių užmojų iškelti tikrąjį žmogaus vaidmenį tautų bei valstybių gyvenime. Žmogus čia nėra objektas, nėra įrankis, bet yra būtinas ir ne-pamainomas subjektas, veikė-

jas ir tikslas. Dėl to ir Šv. Sostas, rengiant baigiamąjį Helsinky susitarimų aktą, pilnai bendra-darbiavo, remdamas jį visų savo moraliniu autoritetu. Šventajam Sostui visuomet rūpėjo duoti šiam dokumentui ir drauge Eu-ropos saugumui ir bendradarbia-vimui pastovų etinį-moralinį pa-grindą. Rūpėjo tautų bei valsty-bių tarpusavio santykius paremi-ti pastoviomis, netykstančiomis vertybėmis, tarp kurių vieni iš pirmųjų vietų turi pagarba pa-grindinėm žmogaus teisėm, ypač pagarba žmogaus religinei laisvei, kuri yra visų kitų lais-vių garantija. Tai yra giliausias Bažnyčios įsitikinimas. Juk, jei žmogus yra pagrindinė vertybė,

tai savaime aišku, kad ši verty-bė visose socialinio gyvenimo srityse bei santykiavimo plotmė-se turi turėti jai priklausančią vietą. Jeigu šiuolaikinis žmo-gus — ir ypač Europos žmogus — yra patekęs pavojun ir nei-stengia surasti kelio iš sun-ktios padėties, tai reikia iš nau-jo iškelti jo pirmąją vertę, kuri yra įsišaknijusi jo žmogiškoj prigimty, sukurtą pagal paties Dievo paveikslą ir panašumą. Žmogus yra vienintelis kri-terijus, pagal kurį reikia vertinti tarptautinių susitarimų vertę bei jų pritaikymo teisin-gumą. — pažymėjo popiežius Jonas Paulius II. — Bet dėmė-sio! Žmogus yra vienintelis kri-terijus tik tada, kai jis yra atsi-vėręs Dievui. Savo kūrybinę ga-lią jis pailnai atgaus tik tada, kai jis atras savo garbės ir savo di-dybės versmę — Dievą.

PASAULIO LIETUVIŲ BENDRUOMENĖJ

Pasaulio Lietuvių Bendruo-menės valdybos posėdis įvyko lapkričio 12 Jaunimo Centre Chicagoje. Jame buvo peržvelgti valdybos narių, komisijų ir tal-kininkų atlikti darbai, susipa-žinta su neseniai įvykusių JAV ir Kanados Lietuvių Bendruo-menų kraštų tarybų sesijų nu-tarimais, ŠALFASS suvažiavimo nuotakomis, ir pasitarta kitais reikalais. Ilgiau diskutuota litua-nistinės katedros arba židinio steigimas ir Vasario 16 gimna-zijos finansinės problemos. Ga-lutinai patvirtinta 1978 m. Pasau-lio Lietuvių Dienų Toronto apyskaita ir priimti PLD ir PLB Kontrolės komisijų raštai. Ap-tarti II-jų Pasaulio Lietuvių Die-

ny reikalai, kun. dr. Juozo Prunskio skiriama premija spau-dos vajui pasaulio lietuvių tar-pe, ir kiti ateities darbai.

JAV Lietuvių Bendruomenės tarybos sesija spalio 25-26 Chi-cagoje savo nutarimuose pasisa-kė, kad pritaria ir remia PLB valdybos veiklą Lietuvos laisvi-nimo darbuose, pakėlė PLB valdybai skiriamą solidarumo įnašų dalį iki 15%, iš Krašto valdybos išdo paskyrė PLB val-dybos darbam ir "Pasaulio Lie-tuviui" šiais metais 9,500 dol. ir pažadėjo 10,000 dol. paramą 1981 metam. JAV LB tarybos se-sijoje dalyvavo PLB pirminin-kas Vytautas Kamantas, vykd-

Piemenėliai garbina gimusį Kristų. Dail. Palmos paveikslas

VLIKO PIRMININKAS EUROPOJE

VILKO pirmininkas dr. K. Bobelis, rugsėjo 10 dieną išvykęs į Europą, aplankė vienuolika Helsinky baigiamąjį aktą pasirašiusių valstybių vyriausybių. Joms buvo įteikti Lietuvos Dip-lomatijos Šefo ir VLIKO pirmi-ninko bendrai pasirašyti memo-randumai. Šie memorandumai (anglų, prancūzų ir vokiečių kal-bomis) kreipta dėmesį į netikė-tėtą Lietuvos Respublikos oku-paciją ir jos piliečių teisių pa-žeidimus ir prašo Lietuvos poli-tinę padėtį iškelti ir nagrinė-

ti artėjančiame Europos saugu-mo ir bendradarbiavimo suva-žiavime Madride.
Dr. Bobelis lankėsi Italijoje, Vak. Vokietijoje, Šveicarijoje, Lichtenšteine, Belgijoje, Angli-joje, Danijoje, Prancūzijoje, Is-panijoje, Portugalijoje ir Liuk-semburge. Kitoms šešiolikai vy-riausybių Lietuvos memorandumai buvo min. S. Lozoraičio ir dr. K. Bobelio pasiūsti paštu.

Italijoje dr. Bobelis turėjo pa-sikalbėjimus su Lietuvos Diplo-matijos Šefu St. Lozoraičiu. Jie aptarė bendrą veiklos planą dėl Madrido konferencijos ir bend-rai Lietuvos laisvinimo veiklos. Pasikalbėjimuose taip pat daly-vavo Lietuvos atstovas prie Va-tikano Stasys Lozoraitis, Jr. As-meniskame pasimatyme su Jo Šventenybe Popiežium Jonu Paulium VLIKO pirmininkas įteikė Lietuvos memorandumą. Dr. Bobelis du kartu kalbėjo per Vatikano radiją ir perdavė Popiežiaus sveikinimus lietu-viams. Jis taip pat matėsi su prel. A. Bačkiumi, aukštu Vatika-no užsienių ministerijoje parei-gūnu, išsamiai pasikalbėjo su Lietuvos Šv. Kazimiero Kole-gijos rektoriumi prel. L. Tula-ba, vicerektorium prel. P. Ja-tuliu (nauju Romos Radio ve-dėju) ir prel. V. Mincevičium (VLIKO atstovu ir Eltos redak-torium Italijoje).

Ypatingai sėkmingas susitiki-mas ir pasikalbėjimas buvo su Vak. Vokietijos užsienio reikalų ministerijos politinio departa-mento direktorium Dr. M. Land-ruth, kuris gerai pažįsta Paba-ltijo valstybių padėtį. Jis yra pa-skirtas naujuoju Vak. Vokietijos ambasadoriumi Maskvai. Dr. Landruth pareiškė VLIKO pi-rmininkui, kad Vakarų Vokietii-jos vyriausybė yra Sovietų Są-jungai aiškiai pabrėžusi, kad ji Pabaltijo okupacijos de jure ne-pripažįsta. Dr. Landruth paža-dėjo, kiek galėdamas ginti Pa-baltijo interesus.

Belgijoje dr. K. Bobelis buvo labai maloniai priimtas Europos

Rytų Departamento direktoriaus E. Reus. Šiame pasimatyme VLIKO pirmininką pristatė ir kartu dalyvavo A. Venskus, Eu-ropos Krikščionių Demokratų Sąjungos narys. Kaip ir kituose kraštuose, taip ir šiame pasi-kalbėjime buvo iškelta neteisė-ta Pabaltijo valstybių okupacija. Jam buvo priminta, kad mes didžiuojamės Belgijos nutarimu, kurių išvadoje jų buvusios kolo-nijos yra šiandien nepriklauso-mos valstybės. Sovietų Sąjunga, gi, ne tik nei vienos užimtų valstybės nepaleidžia iš savo na-gų, bet vis užima naujas.
Spalio 1 dieną VLIKO pirmi-ninkas pasimatė su Europos Par-lamento vicepirmininku ir Eu-ropos Krikščionių Demokratų Frakcijos pirmininku dr. E. Kleptch.

Dr. E. Kleptch pažadėjo s.m. spalio 16 ar 17 d. Europos Parlamento sesijoje padaryti pa-reiškimą Pabaltijo valstybių rei-kalu Madrido suvažiavimo pro-ga. Jam taigi buvo įteiktas Lietuvos memorandumas ir Jungtinių Amerikos Valstybių Kongreso rezoliucijų kopijos.
Dėl laiko stokos, Lietuvos memorandumą Anglijoje, 10 Downing Street, įteikė Lietuvos atstovas Londone V. Balickas.

Rugsėjo 27 d. VLIKO pirmi-ninkas buvo Mančesteryje, Ang-lijos Lietuvų Katalikų Bendri-jos suvažiavime, kur jo kalba buvo šiltai priimta. Rugsėjo 28 d. dr. Bobelis aplankė Didžio-sios Britanijos Lietuvų Sąjungs Sodybą, kurioje maloniai ir atvirai pasikalbėjo su DBL Sąjungos vadovybe Lietuvos laisvinimo politiniais ir VLIKO atstovavimo Anglijoje, klausimais. VLIKO Didžiojoje Britani-joje iš seno atstovauja DBLS pirmininkas Zenonas Juras.

Rugsėjo 29 d. dr. Bobelis dalyvavo Anglijos European Liaison Group tarybos posėdyje (jį sudaro devynių Anglijoje gy-venančių Europos tautų atstovai), kur jis padarė pranešimą apie lietuvių akciją ryšiumi su

(nukelta į 4 psl.)

Pasaulio Lietuvių Bendruomenės pirmininkas Vytautas Kamantas su žmona, lankydama-sis Romoj, popiežiui Jonui Pauliui II įteikė "Pasaulio Lietuvį", numerį, kurio vir-selyje buvo įdėta nuotrauka iš popiežiaus atsilankymo Chicagoje.

Lietuvių Romos Katalikų Susivienijimo narius ir "Garso" skaitytojus nuoširdžiausiai sveikiname Kristaus Gimimo Šventėse ir linkime laimingų Naujųjų 1981 Metų, pilnų Dievo palaimos ir viso-keriopos sėkmės!
L.R.K.S. DIREKTORIŲ TARYBA
"GARSO" REDAKCIJA

(nukelta į 2 psl.)

GARSAS

Published Monthly except July and August
LITHUANIAN CATHOLIC ALLIANCE OF AMERICA

341 Highland Blvd., Brooklyn, N. Y. 11207 Tel. 827-1351

Second Class Postage Paid at Brooklyn, N. Y., Post Office

P.O. Box 32 (71-73 S. Washington, St.), Wilkes-Barre, Pa. 18703

Subscription \$2.00 per year Advertising Rates on Application
Raštas (straipsnis ir korespondencija) redakcija taise savo nuostatais.
Nespaudintus raštus grąžina tik paties autoriams prašant.

\$2.00 of insurance premium per year is applied to subscription of Garsas

SUKAKTYS

10 metų nuo Kudirkos šuolio į laisvę

Lapkričio 23-čioji nepriklausomoje Lietuvoje minėta kaip kariuomenės diena, pažymint Lietuvos laikinosios vyriausybės 1919 metų lapkričio 23 d. paskelbtą nutarimą organizuoti šalies gynybos karines pajėgas. Ir šiandien užsienyje daug kur lietuviai mini šią dieną atitinkamai renginiais. Minėjimams daugiausia vadovauja buvusių Lietuvos karių ir šaulių organizacijos.

Bet jau dešimt metų, kai lapkričio 23 d. už Lietuvos ribų gyvenę lietuviai mini ir kitą įvykį, taip pat turėjusį svarbios reikšmės lietuvių gyvenime.

Lapkričio 23 dieną sukako lygiai dešimt metų, kai tada dar mažai kam žinomas jūreivis Simas Kudirka mėgino pasiekti laisvę, nušokdamas nuo sovietinio žvejybos laivo Jungtinių Valstijų teritoriniuose vandenyse, netoli Bostono, į ten pat inkarą nuleidusį Amerikos pakrančių sargybos laivą "Vigilant". Simas Kudirka tuojuo pasirašė politinės glosos, pareikšdamas esąs lietuvis Sovietų Sąjungos užgrobtos Lietuvos pilietis.

Tuo metu vyko amerikiečių ir Sovietų žvejybos pasitarimai. Amerikiečių laive lankęsis sovietinio laivo Sovietskaja Litva karininkas pastebėjo nušokusį Kudirką ir tuojuo pareikalavo jį perduoti savo laivo įgulai. Amerikiečių laivo kapitonas kreipėsi į savo tiesioginius viršininkus, prašydamas nurodymų, kaip pasielgti su nušokusiu jūreivių, kurs atsakė grįžti į savo laivą. Pakrančių sargybos vadovybė, nesusiorientavusi padėtyje suabejojo, kaip pasielgti. Pagaliau vienas admiraas, tiesioginis laivo "Vigilant" kapitono

viršininkas, įsakė kapitonui perduoti Simą Kudirką sovietinio laivo įgulai. Kudirkai atsisakius savo valia geruoju grįžti į laivą, Sovietiskaja Litva kapitonas atsiuntė keletą įgulos narių, kurie pavartojo žiaurią prievartą ir surištą Simą Kudirką smurtu nusi-tempė į savo laivą.

Tolimesnė šio įvykio istorija gerai žinoma, bet dabar, minint jo dešimties metų sukaktį, vėl pakartojama ypač minėjimo renginiuose. Žiaurus pasielgimas su Kudirka ir nepateisinamas neatsakingų Amerikos pareigūnų sprendimas išduoti laisvės ir globos prašiusį lietuvių jūreivį Sovietams susilaukė visoje Amerikoje ir užsienyje didelio pasipiktinimo. Prezidentas Nixonas tada pareiškė didžiausią pasipiktinimą ir pavedė Valstybės departamentui paskelbti labai aiškias taisykles, kaip elgtis su politinės globos prašančiais pabėgėliais. Kongresas pravedė šio įvykio išsamų tyrinėjimą. Pakrančių sargybos specialii tyrinėjimo komisija nubaudė kaltais rastus pareigūnus. Kudirkos ir Lietuvos vardas mirgėte mirgėjo spaudoje ir televizijoje. Amerikos lietuviai nerimo. Prezidentas ir Kongresas užversti prašymais. Susidarė specialūs komitetai Kudirką išlaisvinti. Išlaisvinimo pastangos palengvėjo, kai sužinota, kad Simo Kudirkos motina buvo gimusi Amerikoje (Brooklyne), todėl pripažinta, kad Simas Kudirka turi teisę į Amerikos pilietybę.

Simo Kudirkos vardas buvo vėl plačiai minimas 1971 metų rugpjūčio mėnesį, kai vienas Amerikos korespondentas paskelbė didžiojoje spaudoje Simo Kudirkos pasakytą teismo baigiamajame posėdyje gynomosi

kalbą. Teisme Kudirka atmetė jam visus pateiktus kaltinimus, tarp kurių buvo ir "tėvynės išdavimas". Kudirka Sovietėntam teismui pareiškė, kad jo tėvynė yra Lietuva, kenčianti Sovietų Sąjungos okupaciją — Lietuvos jis neišdavęs ir niekada neišduosias.

Kaip žinoma, sovietinis teismas pasmerkė Simą Kudirką dešimčiai metų laisvės atėmimo. Tačiau Sibire ir kitose nelaisvės vietose Kudirka išbuvo tik arti ketverių metų, nes 1974 metų lapkričio pirmą savaitę Simas Kudirka jau vėl buvo Amerikos žemėje — šį kartą jau kaip Amerikos pilietis.

Simas Kudirka su šeima gyvena New Yorke. Šiuo metu jis ir jo žmona yra Kultūros Židinio įstaigų prižiūrėtojai-tvarkytojai.

Simas Kudirka yra daug keliau- vęs, darydamas pranešimus lietuviams ir kitataučiams apie padėtį Lietuvoje, ypač apie žmogaus teisių pažeidimus Lietuvoje ir Sovietų Sąjungoje. Teko jam liudyti ir tarptautiniuose forumuose, kaip Andrejaus Sacharovo vardo apklausoje Kopenhagoje. Liudijo jis ir Jungtinių Valstijų katalikų vyskupų specialios komisijos posėdyje. Keliaavo jis ir Australijoje, ir pietų Amerikoje. Drauge su vienu Philadelphiais žurnalistu amerikiečiu išleido knygą apie savo išgyvenimus Sovietų nelaisvėje. Dalyvauja jis visose demonstracijose, kuriose keliamos Sovietų Sąjungos daromos skriaudos Lietuvai, Latvijai, Estijai ir kitoms tautoms. Neseniai amerikiečių didžioji spauda vėl nemažą rašė apie Kudirką ir Lietuvą, ryšium su Simo dalyvavimu demonstracijose ties Sovietų Sąjungos pasiuntinybės rūmais Washingtono. Ten liepos 18 d. 18 Amrikos lietuvių protestavo prieš 40 metų tebesitęsiančią

Balgiant Darbininko sukaktuvinį koncertą solistai apdovanojami gėlėmis. Iš k. Alvydas Vasaitis, akomponavęs solistam, Dana Stankaitytė, Jonas Vaznelis, Stasys Baras ir Darbininko redaktorius Paulius Jurkus. Nuotr. V. Mazelio

Pabaltijo valstybių okupaciją, prieš invaziją Afganistane ir prieš olimpinis žaidimus Maskvoje.

Kudirka ir kiti 17 demonstrantų buvo suimti, kaip peržengę 500 pėdų ribą nuo užsienio pasiuntinybės. Keliasdešimt kongresmanų yra prašę Teisingumo ministeriją nutraukti šiems demonstrantams keltą bylą, nes maždaug tuo pat laiku buvo nutraukta byla didesniai skaičiui iraniečių, kurie buvo surengę protesto demonstraciją prieš Ameriką. Iraniečiai savo demonstracijoje vartojo smurtą, o lietuvių demonstracija buvo visiškai taikaus pobūdžio. Bylos gynimu rūpinasi JAV Lietuvių jaunimo sąjunga, kuri įsteigė gynomimo fondą, sulaukusį Amerikos lietuvių visuomenės gausių aukų. Kaltinamiesiems teisme atstovauja ir juos gina adv. Ernestas Raskauskas.

PLB VEIKLOJ

(atkelta iš 1 psl.)

rūpinasi sutelkti kiek galima didesnę finansinę paramą gimnazijai ir surasti daugiau mokinių iš JAV, Kanados ir kitų kraštų, kurie vyktų į gimnaziją mokytiš metam ar ilgesniam laikui. Iš Lietuvių Fondo gauta 1,000 dol. parama jau persiūsta gimnazijai. Balfo pirmininkė Marija Rudienė išvyko į Europą, kur aplankys gimnaziją ir pasikalbės su direktoriumi Jonu Kavalitūnu. JAV ir Kanados Lietuvių Bendruomenių tarybų sesijose buvo gyvai diskutuoti gimnazijos reikalai ir abi tarybos savo nutarimuose aiškiai pasisakė už Vasario 16 gimnazijos rėmimą pinigais, mokiniais, mokytojais, mokslo priemonėmis ir kitais būdais.

Italijos Lietuvių Bendruomenės, Krašto valdybos pirmininkas prel. Vincas Mincevičius per daugelį metų su dideliu pasišventimu ir sugebėjimu dirbo ir dirba Lietuvos bei lietuvių reikalams, nuolat išskeldamas pasauliui lietuvių tautos kovas ir pastangas atgauti laisvę ir valstybę Lietuvos nepriklausomybę. PLB valdyba pritarė Italijos LB narių sumanymui pakelti prel. Vincą Mincevičių į Italijos Lietuvių Bendruomenės garbės pirmininkus. PLB valdyba pasveikino Italijos LB garbės pirmininką prel. Vincą Mincevičių jo 65 metų amžiaus sukakties proga, kuri buvo spalio 31.

Urugvajaus Lietuvių Kultūros Draugijos (kuri atstovauja Urugvajaus Lietuvių Bendruomenei) naujuoju pirmininku išrinktas Vytautas Dorelis, pakeitęs buvusį pirmininką Gividą Mačanską. Naujasis pirmininkas atsiuntė gražų laišką PLB valdybai, pranešdamas apie pasikeitimus valdyboje ir persiūsdamas "Pasaulio Lietuvio" prenumeratas bei naujo Lietuvių Fondo nario Adolfo Kaušinio ir jo žmonos 100 dol. įnašą.

Kolumbijos Lietuvių Bendruomenės naujuoju pirmininku išrinktas Raimundas Mieželis. Neseniai Kolumbijoj vyko lietuvių kultūrinės dienos, į kurias PLB lėšomis buvo nuvykusios lietuvių tautinio meno kūrėjos Anastazija Tamošaitienė iš Kanados ir Aldona Veselkienė iš Chicago, ir solistai Nerija Linkevičiūtė ir Bernardas Prapuolenis.

Kun. dr. Juezas Prunskis pasiskyrė 1,000 dol. PLB valdybai praveisti spaudos vajų pasaulio lietuvių tarpe 1981 metais. PLB valdybos vykdomajam vicepirmininkui Vaclovui Kleizai pavesta paruošti spaudos vajaus taisykles.

Dr. Bronius Nemickas, kaip PLB valdybos atstovas, nuo 1980 birželio 23 New Yorke dirbo kartu su estų, latvių, ukrainiečių, gudų ir turkestaniečių atstovais, nušodamas Jungtinių Tautų 35-ajai generalinei assemblėjai naują memorandumą pakartojantį prieš dvejus metus

keltą Sovietų Sąjungos dekolonizavimo reikalavimą ir iškeliant per pastaruosius dvejus metus naujai įvykdytus spriepaudos ir teroro veiksmus sovietų pavergtuose kraštuose. Dr. Nemickui talkino Bronius Bie-liukas, kun. Kazimieras Pugevičius ir Gintė Damuštė. Memorandumą lietuvių vardu pasirašė PLB Valdybos pirmininkas Vytautas Kamantas ir sekretorė Daina Kojelytė. Memorandumo užbaigimo proga 1980 spalio 23 New Yorke įvyko spaudos konferencija ir svartybos apie dabartinių sovietinės Rusijos imperiją. Svarstybų metu Frank Shakespeare, buvęs JAV informacijų tarnybos (USIA) direktorius, dėstė, kaip dabar vykstanti žinių skleidimo revoliucija palengva veikia geležinę uždangą ir tirpdo spriepaudos varžtus Sovietų Sąjungoj, o kiti du prelegentai, profesorai-sovietologai Richard Pipes (Harvard University) ir Andrew S. Ehrenkreutz (University of Michigan), pavaizdavę Rusijos tautybių politiką ir Rytų Europos tautų priešybę rusiškajam komunizmui bei imperializmui, kėlė reikalą jungtis visiem pavergties vienienon kovon prieš Sovietų Sąjungą, nes niekas kitas jų iš spriepaudos neišlaisvins — pavergtiesiems patiems teks iš jos išsivaduoti.

PLB valdybos vykdomasis vicepirmininkas Vaclovas Kleiza ir narys sporto reikalams Zigmantas Šiupšins lapkričio 8 buvo nuvykę į Torontą ir dalyvavo ŠALFASS darbuotojų suvažiavime, nes PLB valdyba labai remia ir skatina sportinį judėjimą. PLB valdyba kelis kartus siūlė ŠALFASS centrovaldybai rūpintis naujų sporto vadovų paruošimu ir sportininkų išvykimo į Australiją organizavimu. PLB ir PLJS valdybos sportininkų išvykai į Australiją paremti paskyrė 1,500 dol. iš turimos 10,500 dol. sąskaitos. JAV LB Krašto valdyba iš savo izdo sportininkam davė 2,000 dol. ir PLB dar paskolino 2,500 dol. kelionės bilietam užpirti. Iš suvažiavime pateiktų pranešimų paaiškėjo, kad ŠALFASS centro valdyba savo žinioj turi žymiai daugiau pinigų nei PLB, būtent ŠALFASS turi arti 52,000 dol., iš kurių Australijos išvykai davė 5,000 dol. ir paskolino 2,500 dol.

Vladas Šakalys, neseniai iš okupuotos Lietuvos atvykęs rezistentas, PLB valdybos kviečiamas, žada vykti į Australijos Lietuvių dienas, įvykstantias gruodžio pabaigoj, jei iki to laiko pasiseks sutvarkyti jo dokumentų klausimą.

Akademinis Montrealio Lietuvių Sambūris paskyrė Vinco Krėvės vardo literatūrinę premiją poetui Henrikiui Nagiui. Vertintojų komisija, susidedanti iš dr. I. Gražytės-Maziliauskienės, R. Lukoševičiūtės, A. Staškevičiaus, J. Danio ir S. Piecaitienės, atrinko H. Naglio poezijos knygą "Pristjaukintu sakalą".

"Darbininkai" — 65 metai

Lapkričio 16 dieną New Yorke paminėti laikraščio "Darbininkas" 65 metų sukaktis. Minėjimo renginio pagrindinė dalis buvo aukšto lygio koncertas. Jo programą atliko solistai Dana Stankaitytė ir Stasys Baras ir pianistas Alvydas Vasaitis. Visi iš Chicago. "Darbininko" leidėjų nuomone, sukaktį buvę geriausia pažymėti menininkų pasirodymu.

"Darbininkas" pradėtas leisti Bostone 1915 metų rugsėjo 19 d. Jo pagrindinis steigėjas ir pirmasis redaktorius buvo kun. Fabijonas Kemėšis.

"Darbininką" leido tais pačiais metais įsisteigusios Amerikos lietuvių katalikų darbininkų sąjunga, siekusi sujungti kiek galima didesnį skaičių lietuvių katalikų darbininkų. Jos tikslas buvo ugdyti socialinio teisingumo dvasią narių ir visuomenės tarpe, gerinti medžiaginę ir dvasinę padėtį ir stiprinti tautinį susipratimą tarp lietuvių darbininkų, remiantis Katalikų Bažnyčios mokslu ir nurodymais. Sąjungos svarbiausias rūpestis buvo savo laikraščio leidimas ir skleidimas.

Per pirmuosius dešimt metų "Darbininkas" leistas tris kartus savaitėje. Jis buvo spausdinamas savoje spaustuvėje ir savuose namuose, kuriuos Darbininkų Sąjunga (LDS) įsigijo jau 1920 metais. Nuo 1925 metų "Darbininkas" ėjo du kartus savaitėje. Ir sunkiausiais depresijos metais "Darbininkas" pasirodė reguliariai, nors Darbininkų sąjungos narių skaičius tuo metu nebeaugo.

1950 metais Lietuvių darbininkų sąjunga nutarė savo laikraštį perleisti Tėvams pranciškionams, kurių keliolika buvo neseniai atvykę iš Europos ir buvo pasiryžę dirbti ne tik sielovadoje, bet ir pagelbėti katalikų visuomeninėje veikloje. Netrukus tėvai pranciškoniai susitarė su kitų dviejų katalikų minties laikraščiu — "Amerikos" New Yorke ir "Lietuvių Žinių" Pittsburghe — leiddėjais dėl visų trijų laikraščių sujungimo. Susitarta palikti "Darbininko" vardą, nes tai seniausias

laikraštis iš trijų. Nuo 1951 metų "Darbininkas" perkeltas į New Yorką, kur jis leidžiamas ir šiandien.

Dabar "Darbininkas" yra savaitinis laikraštis, didelio formato, dažniau keliolikos puslapių, nors reguliariai spausdinamas aštuonių puslapių. Laikraštį gausu žinių iš viso pasaulio lietuvių veiklos ir iš dabartinio gyvenimo okupuotoje Lietuvoje. Kiekvienoje laidoje daug ištraukų iš Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronikos ir kitų pogrindžio spaudos leidinių. Ilgą laiką Darbininką redagavo profesoriai Simas Sužiedėlis ir Juozas Brazaitis. Dabartinį jo redakciją sudaro kun. dr. Kornelijus Bučmysis ir rašytojai Paulius Jurkus ir Leonardas Žitkevičius.

Prieš 1950-tuosius metus "Darbininką" daugelį metų redagavo ilgametis Lietuvių darbininkų sąjungos sekretorius Antanas F. Kneizys. Įžanginius vedamuosius straipsnius per daugelį metų rašė kun. dr. Kazys Urbonavičius, poeziją ir romanus rašęs Jono Kmito slapyvardžiu. "Darbininkas" labiausiai paplitęs rytiniame Jungtinių Valstijų pakraštėje. Tačiau jis turi nemažai skaitytojų ir kitose šalies srityse.

"Darbininkas" gyvai reaguoja į dienos klausimus, remdamas visų lietuvių pastangas padėti Lietuvai atgauti laisvę ir nepriklausomybę. "Darbininko" puslapiai yra atidari visiems lietuviams, kuriems rūpi Lietuvos gerovė ir jos gyventojų teisė patiems lemti savo valdymąsi.

Pažymėtina, kad iš "Darbininko" ir L.K. Darbininkų sąjungos pačių pirmųjų steigėjų tebėra gyvas ir tvirtai laikosi Vincas Kudirka, Lietuvos himno autoriaus gimnaitis, jau sulaukęs 99 metų amžiaus. Vincas Kudirka daug kartų buvo Darbininkų sąjungos valdyboje. Jis optimistiškai laukia savo šimtmečio gimtadienio — kitų metų liepos 19 dieną. Vincas Kudirka yra kilęs iš Barzdų valsčiaus, Šakių apskrities. Gyvena Norwoode Mass. Yra ilgametis L.K. Susivienijimo narys.

j.b.l.

Ar prisimenate, su koku entuziazmu buvo demonstruojama, kad būtų išleistas iš kalinimo Simas Kudirka? Čia demonstruoja New Yorko Maironio lituanistinės mokyklos vaikai, nedami įvairius plakatus. Simo Kudirkos šuoliui į laisvę jau yra dešimt metų. Ši sukaktis prisiminta lapkričio 23 Kultūros Židinyje. Simpoziumą rengė Liet. Fronto Bičiulių New Yorko sambūris. Nuotr. V. Mazelio

VYTAUTO DIDŽIOJO METAI

Šių metų spalio 27 suėjo 550 metų, kaip mirė didžiausias Lietuvos valdovas Vytautas, sukūręs Lietuvą nuo Baltijos iki Juodųjų jūrų.

Kai 1930 metais buvo švenčiama 500 metų nuo Vytauto Didžiojo mirties, buvo sukurta visa eilė skulptūrų, paveikslų. Buvo paskelbtas konkursas ir dailinai literatūrai.

Balys Sruoga tada parašė dramą "Milžini paunksmė". Veikales konkurso nelaimėjo, bet jis išgarsino ir patį autorį, ir šiandien jis yra vienas ir geriausių Sruogos kūrinių.

Tas milžinas yra Vytautas. Jo dramoje visai nėra. Visi sukasi tik jo paunksmėje — šešėlyje. Kovojava dėl valdžios. Karalius Jogaila parodytas kaip paprastas žmogus, kuris kenčia gyvendamas tarp lenkų.

Vytautas parodomas tik veikalo gale. Jis jau miręs, guli karste. Parodomas tik karstas. Ši veikalo pabaiga ir viršūnė didžiuliu Vytauto pagerbimu, triumfu.

Prisimindami šią 550 metų sukaktį, pagerbdami Vytautą Didįjį ir visą Lietuvos praeitį, čia spausdiname ištrauką iš tos gražios, spalvingos dramos. Spausdiname veikalo pabaigą, kuri parodo ir Balio Sruogos poetišką stilių ir kuri atskleidžia Vytauto didybę. (R e d.)

Vytautas Didysis, laimėjęs Žalgirio mūšį. Naujas skulptoriaus Vytauto Kašubos kūrinys, medaliūnas, medžiaga — liedintas juodas akmuo. Diametras — 15 centų.

BALYS SRUOGA

MILŽINO PAUNKSMĖ

Ištrauka iš III veiksmo

Trečias dramos veiksmas vadinasi "Žemės trauka". Jis turi du paveikslus. Pirmas paveikslas vyksta Vilniaus pilyje. Visi laukia Vytauto mirties.

Antras paveikslas vyksta Trakų pilyje. Vytautas jau miręs. Jo karstas padėtas koplyčioje. Scenos gilumoje ir matosi didelės koplyčios durys. Jos uždarytos. Žmonės eina vidun pro mažesnes duris, nes aplinkui yra rudens vėjai. Girdisi, kaip šniokščia ir plakasi ežero bangos.

Jau aštuonios dienos, kaip vyksta gedulo pamaldos koplyčioje. Visi laukia atvykstant Švitrigailos, kuris jau yra paskirtas Didžiųjų Lietuvos kunigaikščių.

Ištrauka yra antro paveikslų pabaiga.

Veikiantieji asmenys:

Jogaila — Lenkijos karalius, jau senas, vargų prislėgtas, labai pergyvena Vytauto mirtį.

Sofija — jo žmona, vadinama Sonka. Ji dar jauna, nemėgsta visų lietuvių. Visą gyvenimą labiausiai bijojo ir nekentė Vytauto. Pasidavusi Krokubos vyskupo Zbignevo globai. Švitrigaila — karaliaus Jogailos brolis, labai audringas ir karingas žmogus, tyčiojasi iš krikščionių religijos, pats išpažįsta pagonių religiją, neapkenčia lepščių, pataikūnų, savo brolio, karaliaus Jogailos, dvaro, didžiujasi Vytauto garbe ir jį gerbia.

Julijona — Vytauto žmona, našlė.

Zbigniev — Krokubos vyskupas, didis Vytauto priešas, sutrukdęs jo vainikavimosi karaliumi, didis Lietuvos savarankumo priešas, globoja karalienę Sofiją, karalių Jogailą stumdo kaip žaislą.

Seserys Ščekockos — Kataržyna ir Elzbieta — karalienės kambarinės.

Sieščėnec — riteris, drąsus ir narsus, nemėgstas lepščių žmonių, Vytauto ir Švitrigailos šalininkas.

Rumbaudas — Lietuvos didžiūnas, kuris tvarko Vytauto laidotuves.

Veiksmas vyksta 1430 metų vėlyvą rudenį Trakų pilyje.

Choras pradeda antrąjį paveikslą ir dažnai įsiterpia, kai prasideda naujos scenos. Ir veikalo pabaiga prasideda choro rauda.

ŠVITRIGAILA

Ir laikot uždaras duris didžiausias?

RUMBAUDAS

Karalius taip įsakė... Šitoks vėjas...

ŠVITRIGAILA

Ach, taip! Tuojau duris atidaryt, — Nelįsiu gi koplyčion aš pro plyšį...

Rumbaudo ženklu atidaromos didžiosios durys. Iki palubės iškeltas puošnus grabas. Žvakės, žibintai, puošimai, Gedulingas liuksusinis karališkas puošnumas. Koplyčia — pilna žmonių.

Švitrigaila, kaip stabo ištiktas, sustingsta vietoje, ir taip išklauso visą chorą, kurį antifoniškai gieda žemi, kaip vargonai, bosai ir choras.

XII

BOSAI

Verk tėviškėlė, verk Lietuva, — Jau nusileido saulė tava!

CHORAS

Ašaras lieki nuliūdime — Tavo karalius guli grabe!

BOSAI

Vargšė našlaitė tu palikai, Verkia našlaičiai tavo vaikai!

CHORAS

Ašaras lieki nuliūdime — Tavo karalius guli grabe!

BOSAI

Sauksi — raudosi — neprisikels — Niekas mirties jo nebeatmels!

CHORAS

Ašaras lieki nuliūdime — Tavo karalius guli grabe!

BOSAI

Verk tėviškėlė, verk Lietuva, — Jau nusileido saulė tava!

CHORAS

Ašaras lieki nuliūdime — Tavo karalius guli grabe!

Choralui pasibaigus, giesmės ir reginio sujau dintas, Švitrigaila puola prieš grabą ant kelių, bučiuoja žemę. Švitrigailos priešais metu eina jo klausyti žmonės iš koplyčios, nustebę ir susijaudinę. Lenkų bajorai reiškia didelio susirūpinimo, ypač nekantrauja Zbignievas.

XIII

ŠVITRIGAILA

Karaliau Vytaute! Atleisk klajūnui, Kad tavo vardą keikdamas minėjau! Apsvaiginai tu man akis ir klausą! Bet tu žinai, kad tavo vardo niekas Nedrįso prie manęs minėt niekingai! Dabar iš aukšto sosto tu žiūri, Už tūkstantį karalių galingesni! Dangaus vardu palaimink tu mane, Kad aš galėčiau eit keliu tavuoju, — Pakelt galėčiau tavo našta! Tu dėl tėvynės mūsų nemarios Kaip milžinas vargai, kaip viešpats koveis! Prisiekiu tau, — laisva tėvynė tavo Galinga ir didi per amžius bus! Te prabočių nusmeigs mane Perkūnas, Jei mano priešai bus neverta! Kol nors viena plastės širdis lietuviu, — Tu būsi amžiams Lietuvos karalius! Neleisk suklysti man ir nusilpnėti! Žodžius tetikrins mano šita žemė, Bučiuodams ją tavęs šaukiuos, karaliau: Jei tavo valios pildyt neįstengsiu — Tegū geriau manęs ji nenešios!

Priesaika išveda Zbignievą iš pusiausvyros.

XIV

ZBIGNIEV

Gana! Gana bedieviškos kalbos! Krikščionių čia bažnyčia, — ne pagonų! Už nuodėmes geriau velionio melskis! Nebūk, kaip aklas gyvulus bažnyčioje, — Tu savo klastą ašarom apliek, O ne prieš Viešpatį kvailai burnok! Švitrigaila tebėra priešais ekstatėje. Zbignievui pradėjus kalbėti, Švitrigaila žiūri į jį, lyg nieko nesuprasdamas, visai apkvaišęs. Paskum staiga supratus, pašoksta laukinės katės vikrumu, lyg į mirtingą priešą lemtingą kovos momentą. Jo žodžiai prisiskundė tokio karščio, lyg Zbignievas būtų susikaupusios visos Švitrigailos gyvenimo kančios ir visi jo priešai.

ŠVITRIGAILA

Ach, šitaip tu!.. Suimkit šitą popą! Sakau, suimkit! Grieb, Sieščėncai, — vesk Laukan jį iš akių! Per ežerą Plukdyk! Išmesk už sienų Lietuvos! Už sprando iškratyk! Kad jis nė dulkės Iš mūsų žemės neišvežt!

SONKA

Prakeikė! Atkeršijo man Vytauto lavonas! Susmenga.

ŠVITRIGAILA

Plukdyk ir šitą raganą velniop!

Sieščėnec sukto patenkintu veidu, kartų padedamas, ištempia Zbignievą, — atrodo, Sieščėnec, jaučiasi laimingiausias, jei gali Zbignievui kuo nors įgelt. Minia, įvykių kaitros sustebinta, nustandusi tyli.

(nukelta į 4 pol.)

VII

CHORAS

už scenos:

O, sopulingoji,
O, maloningoji,
O, gailėstingoji
Motina Viešpaties,
Melskis už mus!

Žemėj kentėjusi,
Dievą regėjusi,
Rojun nuėjusi
Motina Viešpaties,
Melskis už mus!

Nuodėmėj gimusie,
Kaltėj apmirusie,
Šaukiames tyruose, —
Motina Viešpaties,
Melskis už mus!

Dievo gimdytoja,
Sielų valytoja, —
Būk užtarytoja!
Motina Viešpaties,
Melskis už mus!

VIII

JOGAILA

Neverk, kunigaikštienė. Mes visi, Ne šiandie tai rytoj taip pat atgulsim Ramybėj amžinoj ant juodo sosto... Visus vienodai sielvartas prispaudė. Tu veido nematysi, kuriame Giliausias skausmas liūdesiu netrykštų... O Vilniaus vyskupas, senelis šventas, Jau aštunta diena prie grabo klūpo... Aš net bijau, jei dar diena, kita — Nebeįstvers senelis... Guls šalia...

JULIJONA

Kaip aš neverksiu! Man nebėr dienos! Tokia baisi naktis, kaip šmėklos, siaučiai! Šaltam kape man būt lengviau prie jo, Negu užuomaršoj užtrokšti vjenai! Leisk, Viešpatie Aukščiausias, leisk, Dangau, Numirt ilgėjimos miela mirtim! Drauge su juo į vieną kapą gult!

JOGAILA

visiškai susigraudinęs.

Man liūdna ne mažiau, gal būt, kaip tau! Tik vienas jis mane suprato teisiai! Jis vienas buvo man brangus pasauli, — Be jo daugiau aš nieko neturėjau! Pirmoji mano meilė jis — drauge ir paskutinė! Vienas aš likau, Kaip vėtros nusukta šaka žilvičio, Likimą savo gradų baigti nešti...

Girdi, kaip keltasi malda į dangų, — Spamais plasnoja, rodos, angelai?.. Tebus valia Aukščiausio nūn ir amžiais, — Tebus garbė švenčiausiai Jojo valiai! Eiva, kunigaikštien, — tenai prie grabo Tegū ir mūsų širdys susilies Į bendrą maldą verkiančių širdžių... Gal Jis ir mum palengvins mūsų našta... Eiva, eiva, kunigaikštien, eiva...
Visi sueina koplyčion.

IX

CHORAS

už scenos:

Didi, plati, šviesi, saulėta
Tavoji dangiška šalis!
Kas duos šešėly Tavo vietą, —
Duris mums Rojun atdarys?

Kas mums pakels nuo žemės veidą
Ir mūsų širdį apvalys?
Koks tėvas skęstančius apleido
Savus sūnus ir dukteris?

Tave didžiam varge pažįsta,
Kas vengė laimėje Tavęs!
Tegu žmogaus baisi menkystė
Mirties žaizda nebeskaudės!

Ateina Sonka, Zbigniev ir seserys Ščekockos.

X

SONKA

Aš pavargau. Man silpna. Katažyna, Pažvelk, ar jau koplyčioje karalius.
Seserys sueina koplyčion.
Kaip tyčia, šiandie ežeras pasiuto.
Kaip jūroj, bangos šniokšdamos bėgioja.
Toks vėjas. Toks audringas šiaurės vėjas!

ZBIGNIEV

Nieks grabo vežt nedrįs laivais į krantą.
O tiltas — supas vandeny, kaip skiedra.
Sueis minia, dar grabas — ir nugrimsim.
Eit juo net ir pavieniui pavojinga.

SONKA

Kalėjimas tikrai. Į krantą sveikas
Patekt nebegali. O čia — lavonas...
Staugimas tas koplyčioje... Žmonės, žmonės...

ZBIGNIEV

Pilies kvailesnės niekur nemačiau, —
Nei kas tave pasteks audringą metą, —
Nei tu, vargan patekęs, beįplauksi!

SONKA

Jei bangos nenurims, tai Švitrigaila
Pilies pasiekti šiandie negalės?

ZBIGNIEV

Na, to tikrai pikta dvasia negriebs, —
Jis permaus ežerą, kaip lydeka!
Bet šiandie jo nelaukiu aš perdaug, —
Rytoj vis tiek lavonas reiks lydėti...
O šiandie... šiandie, mano karaliene...
Audringas ežeras... retai gražus!
Įsiklausyk tiktai, kaip bangos užia!
Jos, rodos, pakelia tave sparnais,
Verpetais supdamos per melsvą plotą,
Lidliuodamos į naują būtų neša!
Radau paunksmę šioj saloj, kur niekas
Net ir netyčia neužeis... Tik bangos,
Tik ežeras girdėti... vėjas staigia...
Grįžta seserys iš koplyčios.

KATAŽYNA

Karalius meldžiasi prie grabo kojų,
Nuleidęs galvą...

ELZBIETA

Apsikniaubęs verkia...

KATAŽYNA

Lyg atsiveikina su šiuo pasauliu...

ELZBIETA

Našlė išbalus, rodos, tuoj apalps...

KATAŽYNA

Ir Vilniaus vyskupas taip pat atrodo...

ELZBIETA

Žmonių sausai koplyčia prisikimtus...

BALSAI UŽ SCENOS

Valio, šviesiausias kunigas, valio!
Šviesiausias kunigaikštis Švitrigaila!

SONKA

Sugrįžo Švitrigaila!

ZBIGNIEV

Ach, pataikė...!

SONKA

Ar negeriau mum būtų pasifalint?

ZBIGNIEV

O, niekuomet!

Įeina Švitrigaila, Sieščėnec, Rumbaudas,
bajorai, kariai.

XI

RUMBAUDAS

Šviesiausias kunigaikšti,
Čionai prašau... Koplyčioj guli jis.
Karalius, ir našlė, visi bajorai,
Ir Vilniaus vyskupas — prie jo visi...
Jam kapas Vilniaus katedroj iškalas.
Aštuonios dienos, kaip čionai tavęs
Įsakymu karaliaus grįžtant laukiam...

MIRĖ PREL. PR. JURAS

Lapkričio 21, penktadienį, 10:40 v.v. Putnamo ligoninėje mirė prel. Pranciškus Juras, buvęs ilgametis Lawrence lietuvių parapijos klebonas, lietuviškos knygos mecenatas, Alkos muziejaus steigėjas, visuomenininkas ir kultūrininkas.

Velionis buvo gimęs 1891 birželio 16 Bridų kaime, Šiaulių parapijoje. Baigęs Sūtkūnų pradžios mokyklą, kurį laiką dirbo krautuvėje Šiauliuose, porą metų buvo vartotojų kooperatyvo vedėju. 1911 baigė 4 gimnazijos klases Šiauliuose. Į Ameriką atvyko 1912. Kun. A. Varnagorio paremtas, 1913 pradėjo studijas Šv. Karolio kolegijoje Cotonsville, Md. Susirgęs džiova, turėjo studijas nutraukti. Vėliau mokėsi Šv. Vincento Pauliečio universitete Chicagoje, Kenrick seminarijoje St. Louis, Mo., Šv. Jono seminarijoje Brighton, Mass. Į kunigus įšventintas 1922 birželio 18.

Vikaru buvo Lawrence lietuvių parapijoje, 1927 paskirtas Lowell, Mass., lietuvių parapijos klebonu, nuo 1929 Lawrence, Mass., lietuvių Šv. Pranciškaus parapijos klebonas. Iš kle-

bono pareigų pasitraukė 1967 ir apsigyveno Putname, Matulaičio namuose.

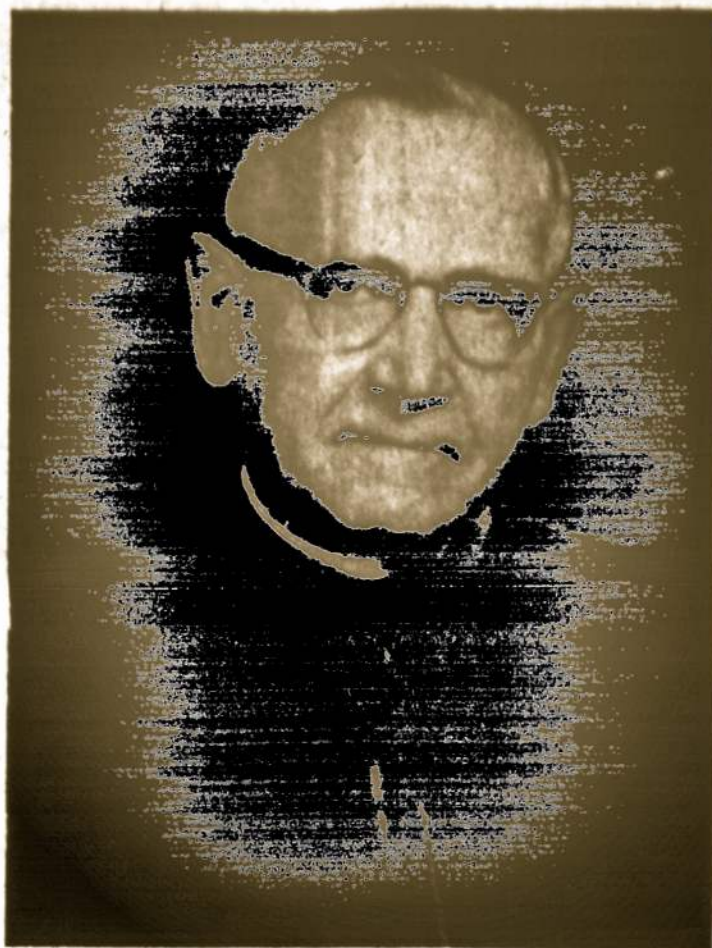
1959 pakeltas prelatu — Right Reverend, o 1966 pakeltas apaštališkuoju protonotaru.

Prel. Juro veikla labai šakota, buvo uolus visuomenininkas, rėmė lietuviškų knygų leidimą, veikė įvairiose Amerikos lietuvių organizacijose. Jis yra Alkos muziejaus steigėjas, savo lėšomis pastatė pirmuosius pastatus Putname ir ten sutelkė daug vertingų daiktų apsaugai.

Savo lėšomis yra išleidęs per 40 lietuviškų knygų, rėmė nevieną kultūrininką, rašytoją, visuomenininką. Išleido V. K. Banaičio 100 liaudies dainų.

Visą gyvenimą rėmė pranciškonus. Dar nepriklausomos Lietuvos laikais pranciškonam įkūrė spaustuvių Kretingoje. Čia Amerikoje rėmė pranciškonų vienuolyną Kennebunkporte, visa pranciškonų veikla, ypatinai palaikė ir rėmė Darbininko laikraštį. Rėmė ir Putnamo sesels, jom įtaisė spaustuvių mašinas.

Palaidotas lapkričio 26 Šv. Kazimiero kapinėse Chicagoje.

Prel. Pranciškus Juras

MIRĖ KUN. VACLOVAS

MARTINKUS

Lapkričio 18 rytą staiga mirė kun. Vaclovas Martinkus, Providence, R.I., lietuvių Šv. Kazimiero parapijos klebonas. Prieš tai naktį pasnigo. Jis, anksti atsikėlęs, išėjo sniego kasti. Parėjęs ir sako namiškiams, kad esąs labai pavargęs. Tegu svečias prel. Jonas Balkūnas mišias atlaiko. Atsigulė pailsėti ant sofos, kur jį tuoj ištko širdies priepuolis. Kai subėgo visi namiškiečiai, jau jis buvo miręs.

Ne taip seniai jis buvo nuvykęs atostogauti į St. Petersburgą, Fla., kur iš sesers buvo nusipirkęs namus. Atostogaudamas jis ir ten bruzdėjo, dalyvavo visuomeniniame gyvenime. Praeitais savaitės Drauge buvo rašyta, kad jis ten dainavo savo sodriu ir galingu balsu. Iš Floridos grįžo, drauge parsiveždamas ir prel. Joną Balkūną. Iš vakaro, lapkričio 17, abu lankėsi Putname, Conn.

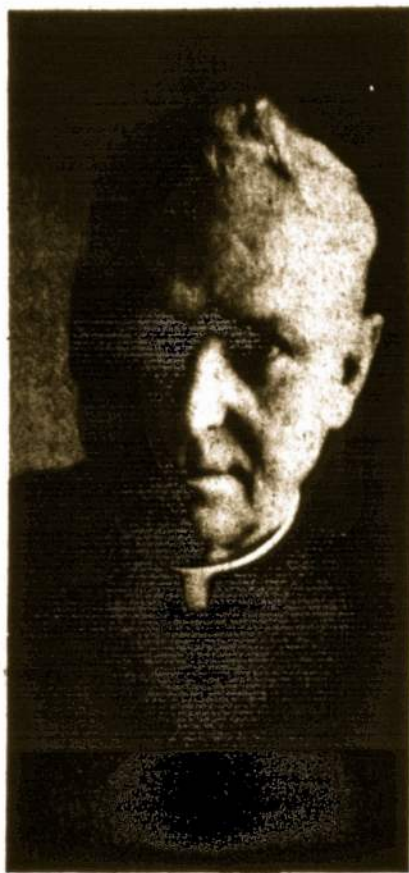
Liko sesuo Akvilija Odinėnė, gyvenanti arti Chicagos, brolis Danielius.

Kun. Vaclovas Martinkus buvo gimęs 1909 kovo 15 Vaiteilių kaime, Ylakių valsčiuje, Mažeikių apskrityje. Lankė Ylakių vidurinę mokyklą. Baigęs Mažeikių gimnazijos 5 klases, 1928 įstojo į Telsių kunigų seminariją. Baigė tos seminarijos 4-tą laidą, į kunigus įšventintas 1935 balandžio 20.

Šį įšventinimo data kitų yra netiksliai rašoma. Darbininko redakcijoje yra anketa, kurią jis pats užpildė 1946 birželio 6, kai Hanau, Vokietijoje, vyko lietuvių kunigų suvažiavimas. Ten įšventinimo data pažymėta balandžio 20. Tais metais buvo Didysis Šeštadienis. Tai yra tikriausia data. Lietuvių Enciklopedijoje pažymėta, kad jis įšventintas balandžio 21, tai būtų Velykų diena, o per Velykas įšventinimų nebūdavo. Pasaulio Lietuvių Katalikų žinyne 1979 laidoje pažymėta, kad įšventintas balandžio 24, trečią dieną. Trečiądieniais tikrai niekas nešventino. Čia irgi klaidinga.

Primicijos buvo Truikinuose-Aleksandrijoje. Į jas buvo sukviešta nemaža moksleivių ateitininkų iš Skuodo, Mažeikių, Telsių gimnazijų. Iš Kauno buvo atvykęs ateitininkų vadovas prof. Pranas Dovydaitis.

1935 gegužės 5 buvo paskirtas Mažeikių vikaru. Tose pareigose išbuvo iki 1940 gegužės 5. Tada perkeltas klebonu į Židikus, kur jis išplėtė savo administracinę, statybinę veiklą. Židikuose vadovavo naujos bažnyčios, klebonijos ir kelių kitų parapijų pastatų statybai. Pagrindiniai pertvarkė kapines. Kapinėse 1940 pastatė paminklinę kop-

Kun. V. Martinkus

lyčių rašytojai Šatrijos Ragana — Marijai Pečkuskaitėi, kuri Židikuose ilgai gyveno ir ten mirė. Projektą koplyčiai padarė architektas Jonas Mulokas, dabar gyvenęs Los Angeles, Calif.

Į Vakarus pasitraukė 1944 spalio 7. Pradžioje buvo Bavarijoje. Apsigyveno Fuerthe, buvo Fuerto, Niurnbergo, Erlango lietuvių kapelionas. 1946 birželio 28 persikėlė į Vokietijos šiaurę ir buvo Liubeko lietuvių stovyklos kapelionas.

Į Ameriką atvyko 1950, dirbo senelių namuose. 1952 gegužės 29 persikėlė į Šv. Kazimiero lietuvių parapiją Providence, R.I. Čia buvo vikaru, o mirus klebonui kun. Vaitiekūnui, 1963 buvo paskirtas klebonu. 1979 buvo pasitraukęs į pensiją, bet ėjo visas klebono pareigas. Providence jis išgyveno 28 metus.

Kun. V. Martinkus buvo plačios veiklos žmogus. Lietuvoje dirbo su pavasarininkais, buvo net Mažeikių rajono pirmininku penkerius metus, organizavo pirmąsias moksleivių žemaičių ateitininkų stovyklas Vaiteliuose, Gondingoje. Atvykęs į Ameriką, ir čia 1953-56 organizavo moksleivių ateitininkų stovyklas.

Įsijungė į šalpos darbą, buvo Balso tarybos direktorius, nuo 1964 buvo Balso pirmininkas. Tas pareigas ėjo, kol Balso 1974 buvo perkeltas iš New Yorko į Chicago. Pirmininku būdamas, aplankė Pietų Ameriką. Iš jo pirmininko pareigas perėmė M. Rudienė.

Jis uoliai buvo įsijungęs į Klaipėdos bažnyčios statymą, rinko aukas, organizavo lėšas ir jas siuntė į okupuotą kraštą.

Paskutiniaisiais metais aktyviai veikė Lietuvių Kunigų Vienybėje ir Liet. Religijose Šalpoje.

Aktualiais dienais klausimais rašė Drauge, Darbininke ir anksčiau Ateityje.

L.K. Susiv. Direktorijų Taryba Ir Konstitucinės Komisijos

Direktorijų Taryba

Dvasios Vadas: Msgr. Jonas Balkūnas, P.A., 556 - 68th Avenue, St. Petersburg Beach, Fla. 33706. Tel. 813 367-2523 (367-2408).

Prezidentas: adv. Thomas E. Mack, 11 West Union St., Wilkes-Barre, Pa. 18702. Tel., Office — 1-717-822-1145; Home — 1-717-472-3880.

Viceprezidentas: Juozas B. Laučka, 9610 Singleton Dr., Bethesda, Md. 20034. Tel. 1-301-530-5631.

Sekretorius: Pranas J. Katilius, 1059 Blair Ave., Scranton, Pa. 18508. Tel., Office — 1-717-823-8876; Home — 1-717-342-3619.

Izdininkė: Leokadija Donarovich, 37 Eldon Ave., Landsdowne, Pa. 19050. Tel. 1-215-626-2409.

Izdo Globėjai: Dr. Vladas Šimaitis, 2951 W. 63rd St., Chicago, Ill. 60629. Tel. 1-312-436-7878.

Vito A. Yucius, 52 Shady Dr., W. Pittsburgh, Pa. 15228. Tel. 1-412-563-2754.

Dr. Kvotėjas: Dr. Albert J. Valibus, 136 E. Bennet St., Kingston, Pa. 18704. Tel. 1-717-288-1212.

Direktorai: Bronius Bobelis, 212 Elderts Lane, Woodhaven, N.Y. 11421. Tel. 1-212-647-6637.

Albina Poškienė, 6606 So. Washtenaw Ave., Chicago, Ill. 60629. Tel. 1-312-434-2374.

Saulius Kuprys, 1806 So. 49th Ct., Cicero, Ill. 60650.

Charles A. Liscosky, 71-73 S. Washington St., P.O. Box 32, Wilkes-Barre, Pa. 18701. Tel. 717 823-8876.

Konstitucinės Komisijos

Labdarybės komisija: Patricia Mack, Heatherhill, Bear Creek, Pa. 18602; Joan Baranosky, 106 W. Brady St., W. Wyoming, Pa. 18644.

Spaudos-Informacijos: Stasys Garliauskas, 1949 Hubbard, Detroit, Mich. 48209; Jurgis Sadauckas, 119 S. Rebecca, Scranton, Pa. 18504; Alena Miškinytė, 62 Wilfred, Pittston, Pa. 18640.

Statutų komisija: Pranciška Katilienė, 1059 Blair Ave., Scranton, Pa. 18508; St. Lukoševičius, 1935 W. 7th St., Brooklyn, N.Y. 11223; Michael Baranosky, 106 W. Brady St., W. Wyoming, Pa. 18644.

Teismo komisija: Juozas Giedraitis, 10 Barry Dr., E. Northport, N.Y. 11721; Dr. Petras J. Jokubka, 3528 So. Archer, Chicago, Ill. 60609; Marijona Kozerskienė, 35 Hilldale Ave., Wilkes-Barre, Pa. 18705.

Jaunimo komisija: Thomas E. Mack, Jr., Heatherhill, Bear Creek, Pa. 18602; David Donar, 37 Elton Ave., Landsdowne, Pa. 19050; Romas Mancevičius, 77 Douglas Str., Hartford, Conn. 06106.

AMERIKOS LIETUVIŲ TARYBA INFORMUOJA

Lietuvos klausimas Madride

Baltųjų Rūmų suauktoje organizacijų atstovų konferencijoje dalyvavęs Amer. Lietuvių Tarybos pirmininkas dr. K. Sidlauskas specialiu raštu kreipėsi į valstybės departamento patarėją Madrido konferencijos klausimais Rozanne L. Ridgway, primindamas, jog Helsinkio sudaryto principų VIII punkto pabaigoje pažymima, kad susitarimą pasirašiusieji kraštai nevertos prievartos veiksmų. Svarbu atitaisyti šio principo pažeidimus. Tą VIII-to punkto įsipareigojimą Sovietų Sąjunga sulaužė okupuodama Baltijos valstybes. Dėl to Madrido konferencijoje reikia iškelti reikalą, kad būtų Baltijos valstybėms grąžinta nepriklausomybė. Ypač koki reikalavimą Madride reikia padaryti turint mintį JAV kongreso rezoliucijos Nr. 200 pareiktus pageidavimus JAV vyriausybei.

Atitaisyti sovietų melą filme

Kai kuriuose miestuose rodytas iš Sovietų šaltinių susuktas filmas "Unknown War" neteisingai kalba apie Sov. Sąjungos "išvadavimą" Baltijos valstybių. Filmas ir kitais atžvilgiais neteisingas Lietuvos klausimu. Altos Informacijų komisijos narys Antanas Adomėnas-Van Reenan deda daug pastangų tas klaidas atitaisyti ir priversti, kad JAV mokytojų sąjunga tą filmą rekomendavusi, savo rekomendaciją atšauktų. A. Adomėnas palaiko ryšį su vengrais, žydais ir kitomis tautybėmis šio filmo reikalui. Pasinaudodamas jo informacija WCEV radijo stoties vadovė L. Migala padarė per savo stotį atitinkamą pranešimą. A. Adomėnas, lankydamasis pas savo tėvus Massachusetts valstijoje, aplankė Hartfordo universitetą (Connecticut valst.), kuriame studijavo, ir paliko ten keletą leidinių apie Lietuvą.

Altai iš Vatikano

Amerikos Lietuvių Tarybos pirm. dr. K. Sidlauskas buvo pasiuntęs raštą Šv. Tėvui, dėkodamas už parodomą dėmesį lietuviams ir prašydamas ateityje

užtarti okupantų persekiojamus Lietuvos tikinčiuosius. Dabar gautas Vatikano Valstybės sekretariato laiškas, pranešęs, kad Šv. Tėvas gavo Altos laišką, už jį dėkoja ir siunčia savo laiminimus.

Rytų europiečiai už lenkų darbininkus

Rytų Europiečių Etninė Konferencija Amerikoje (AEEEC) pasiuntė telegramą Valstybės sekretoriui Edmund S. Muskie reikšdama nusivylimą tokiu ribotu Valstybės departamento atsiliepimu į įvykius Lenkijoje. Telegramoje pabrėžiamas reikalas rytingiau paremti lenkų darbininkų keliamus žmogaus teisių reikalavimus, kurie išplaukia ir iš Helsinkio susitarimo dėsnių. Rytų Europiečių Etninės Konferencijos Amerikoje sudėtin įeina Amerikos Lietuvių Taryba, JAV Latvių Sąjunga, Estų Taryba, Amerikos Lenkų Kongresas, Amerikos Ukrainiečių Kongreso Komitetas, Bulgarių Nacionalinis Frontas Amerikoje, Amerikos Čekoslovakų Tautinė taryba, Š. Amerikos Vengrų Komitetas, Amerikos Rusų Kongresas.

Daug prielankumo lietuviams

Dr. Juozas Kaskelis atstovaudamas Altai Tarptautinės Antikomunistinės Lygos konferencijoje, Genevoje, Šveicarijoje, gausiai paskleidė Altos leidinį "Lithuania" tarp įvairių tautų delegacijų. Daugelio kraštų delegatai, pvz. švedai, norvegai, danai, vengrai, baltgdžiai ir kiti pagyrė lietuvių tautą už heroiską pasiaukojimą laisvės kovoje. Konferencijoje pabaltiečių laisvės pastangos susilaukė stiprios paramos iš Skandinavijos kraštų delegacijų. Dr. J. Kaskelis, pastebėjęs kai kurių kraštų leidiniuose netikslumų Lietuvos atžvilgiu, atkreipė atitinkamų delegacijų dėmesį. Dr. J. Kaskelis, nuvykęs į Europą dalyvauti minėtoje konferencijoje, buvo ištiktas širdies smūgio ir penketą dienų turėjo būti ypatingos priežiūros skyriuje ligoninėje, tačiau atsigavęs galėjo konferencijoje dalyvauti.

VLIKO PIRMININKAS EUROPOJE

(atkelta iš 1 psl.)

artėjančia Madrido konferencija, ir davė pasiūlymų akcijai. Rugšėjo 30 d. dr. K. Bobelis dalyvavo Londono lietuvių susirinkime, kuris buvo atvirai aptarti Lietuvos laisvumo klausimai. Buvo malonu pastebėti gerą Šveicarijos lietuvių susiorganizavimą. Atskirame susitikime su dr. A. Geručiu buvo išsamiai aptarti įvairūs kiti Lietuvos bylos politiniai klausimai. Lietuvos memorandumą Šveicarijos vyriausybei įteikė dr. Gerutis.

Šveicarijoje dr. K. Bobelis pasimatė su Šveicarijos LB pirmininku dr. Kušliu ir valdybos nariais, su kuriais buvo atvirai aptarti Lietuvos laisvumo klausimai. Buvo malonu pastebėti gerą Šveicarijos lietuvių susiorganizavimą. Atskirame susitikime su dr. A. Geručiu buvo išsamiai aptarti įvairūs kiti Lietuvos bylos politiniai klausimai. Lietuvos memorandumą Šveicarijos vyriausybei įteikė dr. Gerutis.

Lichtensteine, Liuksemburge, Danijoje, Ispanijoje, Portugalijoje Lietuvos memorandumus dr. K. Bobelis įteikė užsienio reikalų ministerijoms per Europos Rytų Departamentų direktorius.

Pasimatymas su Ispanijos Europos Rytų direktoriumi p. Gomez prasidėjo gana nemaloniai,

nes jis nenorėjo Lietuvos memorandumo net priimti. Po ilgų pasikalbėjimo p. Gomez priėmė ir pažadėjo ne tik perduoti užsienio reikalų ministerijai, bet ir pažadėjo savo pagalbą.

Prancūzijoje VLiko pirmininkas susitiko su Lietuvos atstovu prof. J. Baltrušaičiu, kuris buvo supažindintas su Prancūzijos vyriausybei įteiktu memorandumu. Spalio 4 dr. Bobelis taip pat pasimatė su kun. J. Petrošiumi, bet dėl laiko stoko negalėjo dalyvauti kitą dieną įvyksiančiame Paryžiaus lietuvių susirinkime. Tos dienos vakare dr. K. Bobelis dalyvavo p.p. Venskų surengtame priėmime, kuriame dalyvavo ir Europos Pavergtų Tautų atstovai.

Europos vyriausybių atstovai sudarė dr. K. Bobeliui įspūdį, kad yra laukiamas koks nors Sovietų Sąjungos išsišokimas ir kad visi mano, jog Sovietų Sąjunga dėl to sprogs.

Europos lietuviai gerai pažįsta VLiką ir jo darbą gerai vertina.

VLiko valdybos pirmininkas dr. K. Bobelis Europoje išbuvo nuo š.m. rugsėjo 10 d. iki spalio 10 d.

MILŽINO PAUNKSMĖ

(atkelta iš 3 psl.)

SVITRIGAILA

Ko tylite, sustingę, kaip belaisviai? Karalius mirė? .. Ne! Karalius — gyvas! Iš aukšto sosto pergale jis skelbia! Iškelkit vėliavas! Ir vainikus Ištieskit vieškeliu plačiu: karalius Mus veda Vilniun, sostan Gedimino!

Sujunda minia; sujunda vėliavas, vainikai, žibintai, — visi rodos, pasiryžę iškilminga eiseną žygiuoti į Vilnių. Tuo tarpu muzika ir choras paplinta tokiu galingu maršu, kuris, rodos, ir numirėlius iš kapų prikels. Prieš pat uždangai nusileisiant sujuda grabas: lyg jį nuima nuo katafalko, — lyg jis į publiką stenką, — lyg iš jo lavonas kelias.

XV

VYTAUTO MARŠAS

Te pašėlus vėtra ūžia, Verkia motina, meilužė, — Suskambės varpai sudužę Gedimino dovanos —

Kaip iš žemės klodų tinklo Skelsim Vytauto paminklą — Vilniaus sostą — amžių ženklą — Ženklą Vytauto naštos!

GARSAS • Lithuanian U.S. Alliance of America

English Section

THE CHRONICLE OF THE CATHOLIC CHURCH IN LITHUANIA NO. 40

(Continued from Previous Issue)

PRIESTS PROTEST "TERRORIZATION OF MINORS"

Twenty seven priests of the Telšiai Diocese address a protest statement to the Central Committee of the Lithuanian Communist Party, dated August 17, 1979. They express their astonishment about the failure of the top authorities to reply to their earlier statement, although Article 47 of the Constitution requires them to do so. The Soviet officials are especially displeased by the mention of the "terrorization and humiliation of religious children who take an active part in religious services." This terrorization is practiced in Lithuania on "such a large scale" that "entire volumes could be filled with factual data." The signatories present merely several examples from this spring's events:

In the 3rd High School of Mazeikiai, students were being forced to fill out questionnaires, in which they had to list the names of all the religious students they knew. In January, 9th grade teacher Bučienė at the Mazeikiai 1st High School forced a non-member, Marytė Česniauskaitė to take part in a meeting of the Communist Youth Organization and to listen to a discussion of her "crime", i.e., church attendance. Several teachers at the same high school punished church-going students (e.g. Rita Ruzgytė) by making them stay in school after classes and instructing them to bring their parents.

On April 17, 1979, teacher Valenčius at the Telšiai 4th School used force, to the point of drawing blood, while removing small crosses worn by students Saulius Stonkus and Darius Mažeika. Ninth-grade teacher Karinšova spent more than 45 minutes publicly mocking student Rita Dumbliauskaitė about her religious beliefs.

Mrs. Mockevičienė of Telšiai, who works as a nurse in a local hospital, was threatened by her section supervisor Cirkova that she would be deprived of her maternal rights if she continued to allow her children to assist at the Mass.

At the Luokė High School, teacher Andriūševičius exhibited a special zeal in trying to "re-educate" children who assisted at the Mass. In May - June, 1979, students Valius Ambrožas (6th grade), Gintaras Jankaus-

kas and Saulius Lešianskas (7th grade), and others were interrogated by headmaster Savickas, editor Vaseris, and two representatives of the raion Communist Party Committee. Afterwards, the religious students and their parents were sent to the Telšiai militia for further interrogation.

At the 1st High School of Plungė, activist Kačerginskas, Malakauskas and Šakinis (all tenth-grades) threatened to beat up their fellow student Vitalijus Semenauskas if he continued going to church. When his parents lodged a complaint with the school principal, the Department of Education, and even the procurator, they were threatened with deprivation of their parental rights.

On May 15, 1979, during a chorus practice at the Telšiai 4th High School, teacher Pilipavičienė hit sixth-grader Egidijus Želvys in the face, because he removed a pioneer (communist children's organization. Ed.) necktie, claiming that he was not a member of the organization and the tie was forced on him.

The signatories demand that "all those who violate Soviet laws and elementary humaneness be punished with due severity," noting that "so far not a single persecutor of believers in Lithuania has been punished." They criticize the Commissioner of the Council for Religious Affairs, P. Anilionis for his "improper and one-sided interpretation of Soviet laws." He always emphasizes that these laws forbid children from actively participating in religious services: choirs, processions, Masses, etc. Meanwhile, a ban of this kind is not mentioned in any documents of law. The predecessor of Anilionis, Commissioner K. Tumėnas wrote in an article published in all raion newspapers that "religious rituals may be performed by anybody who wishes it." The same right is affirmed by the USSR Constitution.

The 27 priests conclude their statement by asking the authorities to take "immediate steps to outlaw atheistic compulsion."

HOUSE-SEARCHES IN LITHUANIA

In Kaunas

1. On August 8, 1979, KGB agents — Sr. lieutenant Rainys (interrogator), major Raudys and

captain Stankevičius searched the apartment of Liucija Kulvietytė, res. in Kaunas, Kulvos g. 28-8, with the purpose of seizing "anti-Soviet publications, documents and multi-plexion devices." The search lasted five hours. The agents seized a history of the Lithuanian Language, the underground journal Aušrelė (Gentle Dawn), and many articles.

2. On August 8, 1979, KGB agents Matulevičius (interrogator), Kazlauskas and Sujeta spent five hours in searching the apartment of Vitalija Žvikaitė, Kulvos g. 28-2. They seized: a typewriter, Lietuvių Archyvas (Lithuanian Archives), vol. 4; an anthology of the Lithuanian poetry in exile; a book titled Culture and Civilization; underground journals Rūpintojėlis (Sorrowing Christ), No. 6 and The Chronicle of the Catholic Church in Lithuania, No. 30, and many articles on Lithuanian history, etc.

Following the search, Misses Kulvietytė and Žvikaitė were interrogated in the KGB office. In Vilnius

On October 3, 1979, KGB agents searched the apartments of several residents of Vilnius:

1. J. Matulevičius and three agents searched the apartment of Julius Sasnauskas, res. at Garelio g. 15-15. The protocol of the search is 20 pages long and includes about 100 seized items.

2. Optician Vladas Šakalys, res. in Užupio g. 19-35, who spent 15 years in prisons.

3. Antanas Terleckas, res. in Nemenčinės pl. 68.

4. Physician Algis Statkevičius, res. in Žirmūnai, was taken to the KGB for interrogation after the search.

NEWS FROM DIOCESES

Mordovia. Vladas Lapienis completed his severe regime camp term on October 19, 1979. He must be transferred to exile.

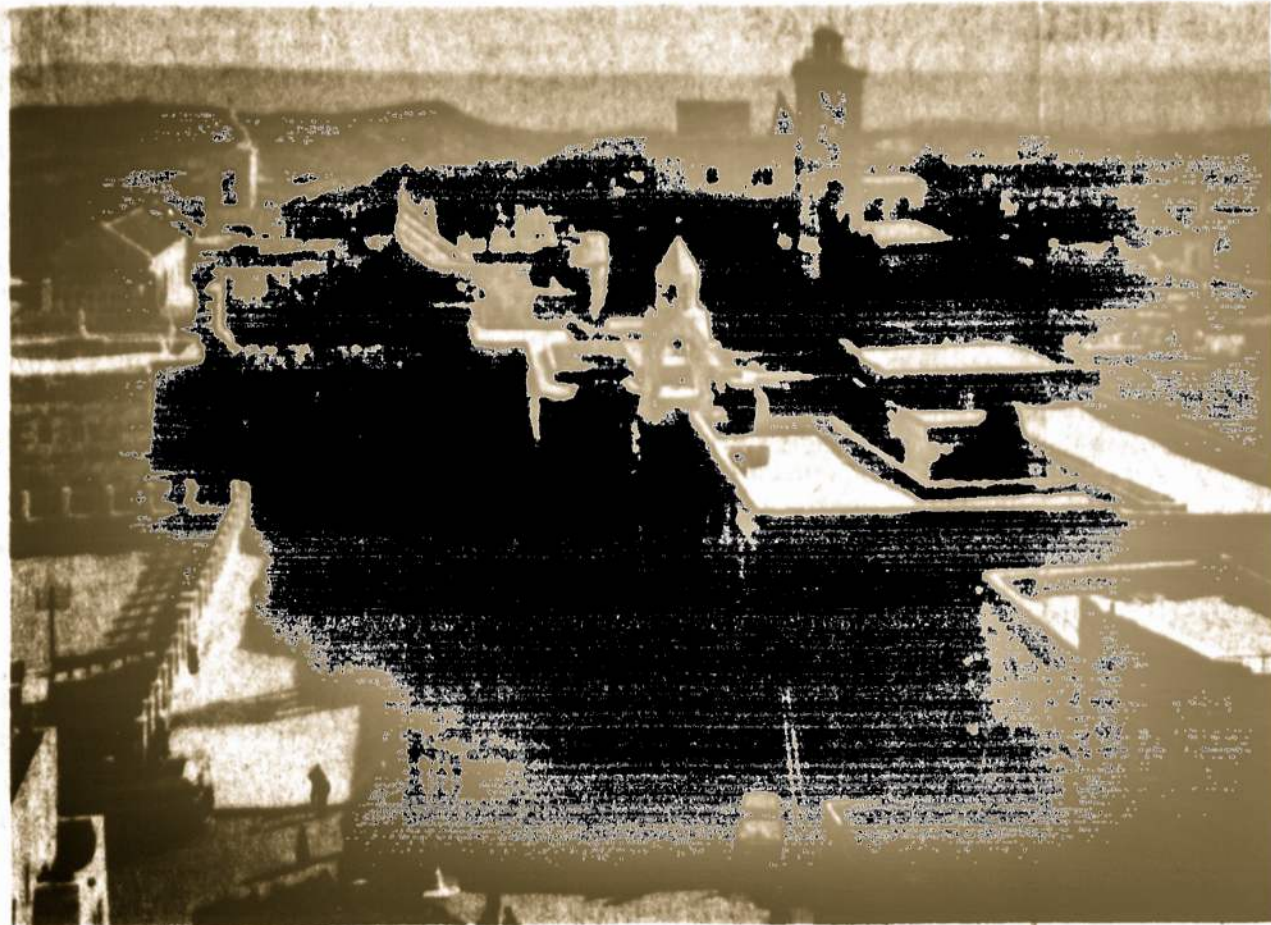
Kaunas. In 1979, the Soviet authorities allowed the Kaunas Theological Seminary to enroll twenty new students, whose names are listed. Applicants were subjected to intense KGB pressure; attempts were made to enlist them as KGB agents. Also listed are eight applicants, who were rejected.

Kaunas. 128 individuals, including Ona Lukauskaitė-Poškienė, member of the Lithuanian Helsinki Group, added

their endorsement to the document on the "Violations of Children's Rights in the Lithuanian SSR", sent to UNESCO by the Catholic Committee for the Defense of the Rights of Believers, on April 18, 1979.

Truskava. (Kėdainių raion). The Rev. Petras Nyktas, rector of Salos, was punished for his activism with an expulsion to the parish of Truskava, which has neither a church nor a rectory. "The new rector was met by a huge crowd of believers, who lined his path with flowers."

Poselūnėliai. — (Radviliškis raion). In July, 1979, the Rev. A. Jokūbauskas rejected two summons to report at the KGB office in Radviliškis. He explained his refusal in a written statement, objecting to the failure of the KGB to indicate the purpose of the summons and suggesting that any requests be submitted in writing or to the Commissioner for Religious Affairs. On August 3, 1979, the militia used force to take the Rev. Jokūbauskas to the Radviliškis KGB, where he was accused by KGB chief Astrauskas of "slandering the Soviet system, disregarding the laws, abusing Soviet officials and urging the people to listen to Radio Vatican's anti-Soviet broadcasts." The priest replied that he did not break any laws and was telling the truth. He urged the people to listen to Radio Vatican, because it is

Bethlehem today

the only source of religious news and the Pope's official radio." The Rev. Jokūbauskas also said, that he would not observe laws that contradict God's laws and the Final Act of the Helsinki Agreement.

Druškininkai. The three thieves who had robbed the churches of Ratnyčia in 1978 and of Liškiava in 1979, received very mild sentences.

Telšiai. On September 23, 1979, the church of Alsėdžiai was cruelly devastated. The perpetrators were not interested in money, but in wrecking the church.

Šiauliai. The Šiauliai KGB has launched a "blackmail, slander and threat campaign" against former political prisoners. Teacher Jadvyga Kaušienė, physician Vincas Filipavičius, Vytautas Aljūšauskas and others were repeatedly interrogated and subjected to psychological pressures. The KGB is trying to force them to incriminate Mečislovas Jurevičius, Balys Galdikas, Jadvyga and Jonas Petkevičius, obviously future arrest victims.

Šiauliai. On August 24, 1979, Mečislovas Jurevičius was interrogated by KGB lieutenant colonel Vasiliauskas, who accused him of organizing the procession to the Hill of Crosses. Jurevičius replied that it was Christ who organized the procession.

Kaunas. The former political prisoner Liudas Simutis was allowed to register in Kaunas

as a legal resident, although a little earlier he was ordered to leave Lithuania.

IN THE SOVIET SCHOOL

Vilnius. Marytė Kazlauskaitė, graduate of the Prienai High School, was denied admission to the Vilnius Trade School on July 10, 1979, because she is a religious believer.

Utena. Some fifty young people were forbidden to take part in a funeral mass at Biliakėmis, on March 1, 1979. They were friends of the deceased Mindaugas Jauniskis, 19 year old student at the Vilnius Engineering Building Institute. Assistant Dean Vida Montvilienė was sent to Biliakėmis by the Vilnius Communist Party Committee, with the express purpose of barring the young people from the church.

Kurtuvėnai. In May, 1979, the principal of the Kurtuvėnai 8-year school, Čepulytė, and teacher Stanelienė interrogated 4th graders Roma Andriuskaitė, Rasa Rimaitė, and other students about their religious activities. Miss Andriuskaitė was threatened with expulsion if she continued going to church. Rasa Rimaitė refused to write a statement expressing her disbelief in God and promising not to participate in church processions. Other girls did write such statements, because they were afraid of consequences.

SIGNATORY OF BALTIC MEMORANDUM APPEALS TO MADRID DELEGATES

Šakalys Asks for Invalidation of Molotov-Ribbentrop Pact

"On Behalf of Those Who Cannot Speak," an appeal by Vladas Šakalys to the delegates of the Madrid Conference, is featured in the special Madrid issue of Freedom Appeals, a bi-monthly magazine published in New York. Šakalys, until recently an active member of the Lithuanian national movement, is one of the signatories of last year's Baltic Memorandum, denouncing the Molotov-Ribbentrop Pact. In July, 1980, defying overwhelming odds, he managed to escape to Sweden and has recently arrived in the United States.

The appeal by Vladas Šakalys, dated September 19, 1980, discusses the tragic impact of the Molotov-Ribbentrop Pact for Lithuania, Latvia and Estonia, and describes the background of the Baltic Memorandum, released in Moscow on August 23, 1979. In conclusion, he asks the delegates to the Madrid Conference to:

1. Propose that the Molotov-Ribbentrop Pact be formally declared invalid. Such a proposal is well within the purview

of the Madrid Conference, since the Pact continues to affect the entire human rights situation in Central and Eastern Europe, especially in Finland, Romania, Lithuania, Latvia and Estonia. These countries have been deprived of some of their territories; or have seen their sovereignty restricted; or have been totally deprived of their statehood.

2. Raise the question of national self-determination, which is one of the most precious collective human rights that profoundly influences each individual right.

3. Demand that the Soviet authorities immediately release all the Balts — including Antanas Terleckas, Julius Sasnauskas, Algirdas Statkevičius, Arvydas Čekanavičius (Lithuanians), Mart Niklus (Estonian), and others — who were arrested and imprisoned for signing the Baltic Memorandum, i.e., using their right to free expression, guaranteed to them by the Helsinki agreements, the Universal Declaration on Human Rights, and the Soviet own Constitution.

4. Protect the families of the persecuted and arrested Baltic patriots and demand, where applicable, that the Soviet Union allow such families to reunite themselves with their members who are now abroad. I wish to enter a specific plea on behalf of my own family: my mother, Ona Šakalienė (b. 1914); my wife, Genovaitė Šakalienė, nee Laurinskaitė (b. 1955); my daughter, Indra Laurinskaitė (b. 1974); and my son, Nerimantas Šakalys (b. 1979). They are already suffering from persecution and are being punished for my actions. Please do all in your power to enable them to rejoin me in the United States.

5. Be aware of the methods the Soviets are using in their attempt to discredit the testimonies of individuals active in the struggle for human and national rights, in order to prevent them from being aired at the Madrid Conference. As in my case, others are also being pressured into silence by threats of imprisonment or of harm against the member of their families.

ECHOES OF GDANSK IN LITHUANIAN CP, PLENARY MEETING

The events in Poland cast their shadow on the 16th plenary meeting of the Central Committee of the Lithuanian CP, on August 26, 1980, in Vilnius. Second secretary, N.K. Dybenko, the Russian "grey eminence" of the Lithuanian Communist Party, devoted a portion of his speech to the various ills plaguing the official trade unions in Lithuania. "The trade union organs," he said, "are not properly protecting the rights of workers and employees. Last year alone, 98 people were dismissed from work illegally.

This means that in all these cases, the trade union organizations made concessions to 'zealous' administrators and acted in an unprincipled manner. These facts must cause great concern to the branch committees and to the Trade Union Council of the Republic."

Dybenko also revealed that "complaints are multiplying about the violation of laws in hiring, transferring and dismissal of people from work", and said that the "work rights of women and juveniles are not properly protected." He said

that in some cases, "the signals of the working people, their vital interests, their proposals and critical remarks are given a formal and bureaucratic response."

Faced with similar and other problems, the Polish workers took matters into their own hands and won from the authorities a promise of independent unions. In Lithuania, trade unions remain administrative branches of the government, primarily concerned with work discipline and the increase of production.

UNDERGROUND "AUŠRA" (THE DAWN), No. 20

Following are selected excerpts and summaries from issue No. 20 of *Aušra*, dated January, 1980. In the article, "Why is the past of the Lithuanian Nation despised?", members of the Lithuanian patriotic movement document the massive distortions of Lithuanian history under Soviet rule. Vytautas Skuodis, a recently arrested member of the Lithuanian Helsinki Group, appeals to the signatories of the Helsinki Group and his compatriots about the violations of human rights in Lithuania. The search of Skuodis' and Julius Sasnauskas' apartments is described. The article "Ukraine, Our Hope" discusses the importance of the Ukraine in the self-liberation movement of the non-Russian nations of the USSR. "Not Only Mercy..." deals with Lithuanians under Nazi rule.

WHY IS THE PAST OF THE LITHUANIAN NATION DESPISED?

(An open letter commemorating the National Holiday—Coronation of Vytautas, Grand Duke of Lithuania—September 8, 1979, signed by 21 Lithuanian activists).

A statue of Duke Vytautas stands neglected in the town of Jurbarkas; it may one day be destroyed as "bourgeois legacy". In sharp contrast the relics of imperial Russia in Moscow and Leningrad are treated with great respect and are thoroughly renovated. One of the stations of Moscow's subway has a 7-meter tall mosaic depicting the "feudal" duke Alexander Nevsky.

In Lithuania such respect for the nation's past is not encouraged, but even punished. On May 13, 1973, nine students of the Vilnius University placed flowers at the foot of Duke Vytautas' monument in Perloja. For this alone, three economists—Eugenijus Banys, Remigijus Kajeckas and Pranas Grigas—were expelled from the university and sent into the army. When the students sought protection at the Central Committee of the Lithuanian CP, they were told: "Placing flowers at the monument of that rapacious feudal lord Vytautas is incompatible with the principles and patriotism of a Soviet man and of a Communist youth."

The authors of the open letter compare the respective achievements of Alexander Nevsky and Vytautas. The first defeated the Knights of the Livonian Order at the Chud lake, where 20 German knights were killed. Vytautas, on the other hand, expanded Lithuania's boundaries from the Baltic to the Black Sea. "For 250 years (1185-1335) Lithuania was the main power fighting the Teutonic Order." In the battle of Durbė, Lithuanians under Duke

Treniota, killed 150 Teutonic knights, seven times more than Newsy's troops, but Treniota's name is not mentioned in Lithuanian textbooks, and the 700th anniversary of the battle of Durbė was passed in silence.

Even some communist historians extol the role played by Duke Vytautas in the repulsion of the Teutonic Knights, e.g., Jučas Lappo, et al. Lappo emphasizes Vytautas' tolerance, law-making ability, etc.

Communist "hatred of Lithuania's history" was demonstrated immediately after Lithuania's incorporation into the USSR. On July 25, 1945, the University of Vytautas the Great in Kaunas was renamed. "Even the Germans did not dare to do that, although they never forgot (their defeat at) Žalgiris." Stalin, who exploited Vytautas' name during World War II, "declared a war" against what he called the "feudal and bourgeois" past of Lithuania. During the 7th plenary meeting of the Central Committee of the Lithuanian CP, First Secretary A. Sniečkus called for the removal of the monuments of the "bourgeois past" (*Komunistas*, 1945, No. 1). His call triggered a veritable orgy of destruction. The destruction of cultural legacy during this "barbaric raving" is immeasurable.

APPEAL BY VYTAUTAS SKUODIS TO THE SIGNATORIES OF THE HELSINKI ACT AND HIS COMPATRIOTS

"The Soviet Union, in the person of its leader, Leonid Brezhnev, has signed the Helsinki Final Act, in which it bound itself to respect and to protect human rights as they are understood by other states—signatories of this Act. Unfortunately, the events of the recent years in the Soviet Union, and since 1940 in occupied Lithuania, show that all the human rights listed in the Final Act continue being ignored and suppressed, while any freer or more courageous thought, expressed verbally or in writing, is considered a manifestation of anti-Sovietism, a service to foreign intelligence, a slander and undermining of the Soviet system, nationalism, a stupidity, or outright pathology. Persecution of Lithuanians who seek a freer life, has been intensified. This is confirmed by the increasingly more frequent searches and arrests directed against the Lithuanian intelligentsia on July 12? (date illegible), November 1 and 24, 1979. Similar coercive acts were recently committed in Moscow, the Ukraine, Leningrad, etc. This is how the Soviet Union is preparing itself for the Madrid conference and the Moscow Olympics.

"In voicing my protest against

the failure of the Soviet leaders to observe the obligations they have assumed by signing the Helsinki Final Act, I declare to you all that on November 29, 1979, I have voluntarily joined the Lithuanian Helsinki Group for the Defense of Human Rights and assumed the obligation to inform the world openly, as far as conditions permit, about all the restrictions of human rights and freedom in Lithuania. I am starting this information activity by making public my study *Spiritual Genocide in Lithuania* (240 p.p.), the final portion of which was confiscated by the agents of the USSR Committee of State Security (KGB) during a search. "My address: Vilnius, Vandentiekio St. 44, Apt. 4. I am a lecturer in the department of Hydrogeology and Engineering Geology, at the University of Vilnius."

Vilnius, November 29, 1979

THE SEARCH OF VYTAUTAS SKUODIS' APARTMENT

The KGB conducted an eleven-hour long search in the apartment of university lecturer Vytautas Skuodis, in Vilnius, on November 24, 1979, under the command of chief interrogator, major Vilimas. He was assisted by Razumas, Bogdanovas and three additional KGB agents. The search warrant was signed by the chairman of the KGB, major general I. Petkevičius. The search protocol contains 65 entries, including many manuscripts, several underground journals, books, two typewriters, a portable tape recorder, and checks in the sum of 500 rubles.

Skuodis was interrogated twice by high KGB officials for 3 1/2 hours each time. They asked him from whom he received the "illegal" publications, what was his role in the underground press, what writings he did contribute and what did he type? Skuodis openly stated his views and refused to testify anything about other individuals. He merely confined his authorship of the study on atheist propaganda. He said that he did not consider himself guilty of anything. Skuodis refused to sign the search and interrogation protocols. (Skuodis was arrested on January 9, 1980. Ed.)

THE SEARCH OF J. SASNAUSKAS' HOME

On December 11, 1979, KGB lieutenant Adomaitis, first lieutenant Matulevičius, agents A. Biurbirys and A. Virbickas, two unknown persons, and two jurors entered Sasnauskas' apartment and told him to leave with them. He first refused, but they threatened to use force, and he finally left. The KGB agents spent seven hours searching his apartment and seized 72 items, including underground journals, copies of the Baltic protest against the Molotov-Ribbentrop Pact, manuscripts, religious texts, etc.

UKRAINE, OUR HOPE...

"O Ukraine, great country, wonderful land!.. Why must you be dependent?.. You are again enslaved, again divided, again cruelly persecuted."

The article surveys Ukraine's history and its struggle for independence. In the western part of the Ukraine, there is "resistance to slavery," but the eastern portion is hardly different from Russia. "The Soviet Communist Party fears nothing as much as Ukrainian nationalism... The KGB tries to nip in the bud even the smallest manifestation of Ukrainian resistance... The Party understands that if, for instance, Lithuania should rise, it could be suppressed without much trouble. Yet an uprising in the Ukraine would shake or even disintegrate the rotten foundations of the Soviet Union.

"Our common enemy is the largest state in the world, armed

to the teeth, and it is meaningless to fight it individually. Therefore, we put our greatest hopes into you, Ukraine! If you rise together with us—victory will be ours. We must help each other and coordinate our actions... We must also collaborate with the fighters of other nations: Latvians, Estonians, Armenians, Grusinians, Russians..."

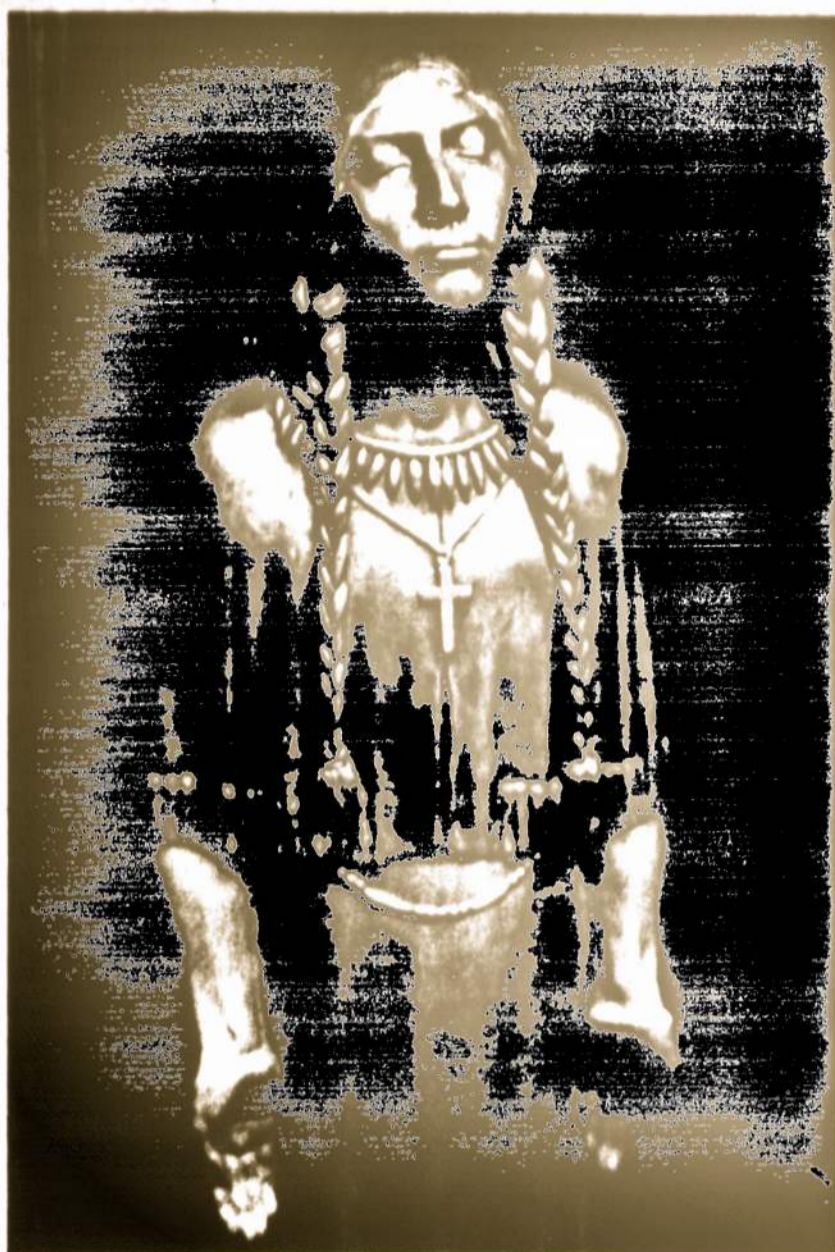
Lithuanians.

NOT ONLY MERCY, BUT JUSTICE AS WELL

P. Vareikis (pseud.?) responds to the article by Vytautas Zeimantas in the CP daily *Tiesa* (October 23, 1979), denouncing Amnesty International's protests against the execution of Jonas M. Plungė, a Lithuanian charged with alleged "mass murder" during the service in the so-called "self-defense" battalions, organized by the Germans during the occupation of Lithuania. Amnesty International stated that this verdict "cannot be justified from the point of view of contemporary public morality." Zeimantas asserted that Plungė's trial was "objective" and his punishment "well-deserved."

Vareikis calls attention to the historical context of the above events. The Soviet occupation of Lithuania in 1940 was followed by a campaign of terror against the Lithuanian army, "many of its officers and soldiers were arrested, murdered, or deported." The "genocidal plan" of the Kremlin earmarked the Lithuanian army together with the country's intelligentsia, as first targets of destruction. Some of these Lithuanian officers and soldiers joined the "self-defense battalions" in order to avenge themselves against Moscow for its crimes.

The publicity campaign to advertise the so-called "crimes of Lithuanian nationals" began after Stalin's death, when the airing of the crimes of the Soviet regime became a problem for

Kateri Tekakwitha — "Mohawk Lily" — American Indian. Her beatification took place on June 22, 1980. This sculpture is from the main entrance door of St. Patrick's Cathedral in New York. Photo by R. Kistielius

Moscow. This was done to conceal the considerably greater and more horrible crimes of the Soviet regime. Not a single criminal of the Beria or Suslov stripe has been sentenced.

"If the Soviet regime delays the overdue reforms, the historic cataclysms may explode again... If the humanitarian efforts to reform the Soviet society are frustrated by force (against the "dissidents"), millions may respond with force..."

NEW ARRESTS IN LITHUANIA

The recent wave of searches, interrogations and arrests in Lithuania has claimed new victims who are listed below. The information about them is taken from the issues No. 43 (June 13, 1980) and No. 44 (July 30, 1980) of *The Chronicle of the Catholic Church in Lithuania*. With the exception of Justas Gimbutas, they were arrested for their alleged links with the underground press.

"On February 28, 1980, the Klaipėda 'people's' court again sentenced Justas Gimbutas—this time to a one year's loss of freedom for "violating the passport regulations". This makes it a total of 33.5 years he has spent in prisons." Released on April 14, 1979, after 32.5 years of imprisonment, he refused to accept a Soviet passport and demanded the right to emigrate to the United States. (His sister, B. Vaičiulis, resides at 82-20 88th St., Woodhaven, N.Y. 11421). On June 29, 1979, he wrote to the U.S. Ambassador in Moscow, asking him for permission to come to the U.S. *The Chronicle* asks "all people of goodwill" in Lithuania and abroad to give their assistance to Justas Gimbutas.

A large group of KGB agents broke into the home of Teresė Petrikienė in Kybartai on April 18, 1980. The surprise raid trapped Genovaitė Navickaitė of Kaunas with two typewriters, issue No. 42 of the *Lithuanian Chronicle*, and many transcribed pages. Miss Navickaitė was arrested and taken to the Vilnius KGB prison. She is being questioned by the KGB senior interrogator, V. Balčiūnas. (Miss Navickaitė was born on February 18, 1947, in Dūkūnai, Lithuania. In 1970 she graduated from the

Kaunas School of Medicine and was employed as a nurse in the city's various hospitals.) On April 28, 1980, the KGB searched the apartment of Miss Navickaitė in Kaunas (Vazuoklių g. No. 4).

(*Chronicle* No. 43)

Gintautas Jašmantas, res. in Vilnius, Švyturio 36-8, was arrested on March 4, 1980. Born in 1930, Jašmantas graduated from the Vilnius Pedagogical Institute, majoring in Lithuanian language and literature. He worked as a journalist for *Komjaunimo Tiesa* (Komsomol Truth), the organ of the Lithuanian Communist Youth Organization, but in 1970 left the Communist party. He was arrested for his alleged activity in the underground press.

(*Chronicle*, No. 44)

The rectory of the Rev. Vaclovas Degutis, in Bagotoji, Kapuskas raion, was the target of a KGB raid on April 18, 1980. KGB captain Jurkštas was assisted by ten agents. *Aušra* (No. 18), the *Chronicle* (No. 38), and a book, *The Martyrs of Today* were confiscated. On the second floor of the rectory, the KGB agents discovered Ona Vitkauskaitė, res. of Kaunas, Partizanų g. No. 226-4. They seized a typewriter, the *Lithuanian Chronicle* (No. 42) and 26 transcribed pages of the *Chronicle* in ten copies. Miss Vitkauskaitė was arrested and taken to the Vilnius KGB. (Ona Vitkauskaitė, born on April 23, 1935, is a graduate of the Kaunas Polytechnic Institute and was employed as a "technician-technologist.") The Rev. Vaclovas Degutis was interrogated.

(*Chronicle*, No. 43)

Jadvyga-Gemma Stanelytė visited on July 11, 1980, Nijolė Sadonaitė who had just returned from Siberian exile. That evening she disappeared without a trace. On July 22, Stanelytė's relatives found out that she was held in the Lukiškių prison. On KGB instructions, criminal charges are readied against her for "parasitism". One KGB agent told her during the interrogation: "We will not let you become another Sadonaitė!" Miss Stanelytė is widely known in Lithuania, and "Lithuanian Catholics will attentively follow each step of her suffering and sacrifice".

V. Abrutis (res. in Vilnius, Talat Kelpšos St.) was arrested on May 23, 1980, in Moscow. A large amount of underground literature and a typewriter were seized during the search of his apartment, on April 9, 1980, in Vilnius. At present Abrutis is kept in Lukiškių prison. The authorities informed his wife, Edita Abrutis that criminal proceedings have been initiated against him in accordance with article 199, part one, of the LSSR Penal Code. Mr. and Mrs. Abrutis had earlier applied for emigration.

(*Chronicle*, No. 44)

LUKOŠEVIČIUS AND KARALIŪNAS IN PSYCHIATRIC HOSPITALS

Petras Lukoševičius was arrested on April 15, 1980, and locked up in the Naujoji Vilnia pschoneurological hospital on the instructions of the KGB. Born in 1915, Lukoševičius was sentenced in 1944 to 25 years, according to article 58, section 16, of the Penal Code. He traversed the entire Gulag archipelago: the Minsk, Gorky, Taišet, Omsk, and other camps. He was released in 1956, after serving 11 years. Returning to Lithuania, he began writing his memoirs about the Gulag, but in 1973 they were confiscated by the KGB. In 1977, the KGB searched his apartment in Panevėžys and seized many copies of the underground periodicals *Aušra* (The Dawn), *Dievas ir Tėvynė*, and the *Lithuanian Chronicle*. KGB lieutenant colonel Urbonas, who led the search, uttered the following threat: "If you don't stop this, you'll end up in a psychiatric hospital!"

In February, 1980, Voldemaras

(Continued on Page 7)

MOSCOW PRESS ATTACKS BALTIC LEGATION IN THE U.S.

"Violation of Helsinki Act" Charged by "Literaturnaya Gazeta"

The Moscow newspaper *Literaturnaya gazeta* (Sept. 10, 1980) has fired a salvo at the "Mission of the former Baltic Bourgeois Governments" in the United States. Those "Haunted houses," the newspaper says, "are trying to hamper... if not the development of history then at least the process of improving mutual understanding between the peoples." (The Lithuanian and Latvian Legations in Washington and Estonian Consulate General in New York are visible embodiments of the U.S. Government's refusal to recognize the illegal annexation of the Baltic States by the Soviet Union.)

Literaturnaya gazeta's attack

is obviously linked with the forthcoming Helsinki review conference in Madrid. "They even made up a 'delegation' for a trip to Madrid," the newspaper complains and asks in conclusion whether the existence and activities on the U. S. territory of these "embassies", as well as these of "openly nazist and revanchist associations", do not contradict the letter and spirit of the Final Act of the Helsinki Conference? (The "nazist" associations are a pure invention, while the use of the term "revanchism" to describe protests against Soviet imperialism is another typical example of Moscow's double-talk.)

AMBER — Lithuania's Yellow Diamonds

DENIS G. MAZEIKA

Here are some interesting facts regarding amber for those amber lovers among us:

Did you know that one of the first experiments involved with the discovery of electricity made use of amber?

Did you know that the Aztecs and Mayas of South America made use of amber for ornaments and incense?

Did you know that amber was formerly distilled for the organic compounds it contained?

In 600 B.C., Thales of Miletus, a Greek pre-Socratic philosopher, rubbed amber on a cloth and noticed that small light particles were attracted to it. This is caused as we know today, by static electricity. The very word "electricity" comes from Thales' term "electron", which he gave to this strange property of amber. From this we can see that amber has more importance than we really realized.

Since Amber has such a high capacity to hold electrons, it is no wonder that in some very important electronic equipment, amber is used as an insulator. However, this is more the exception than the rule mainly because amber is rather rare and more expensive than the ordinary electrician could afford to use.

The Aztecs and Mayas of South America burned amber as incense and made use of it for ornaments; only this amber came from the New World rather than the Old. Although the vast amount of amber mined today comes from the Baltic area, small amounts of it can be found in Sicily, Rumunia, Siberia, Greenland, Burma, Australia, and the United States, the latter being the South American Indians' source. Of the 250,000 pounds of amber mined every year, 220,000 pounds of it come from the Baltic Sea.

Amber was often used as an incense among various civilizations mainly due to its aromatic

fragrance when burned. The reason why amber burns is due to its high content of organic material. As most people know, amber is a fossil resin. One of the most volatile resins that we know of is turpentine, and strange as it seems, the trees from which both of these resins are obtained—amber and turpentine—are very closely related. In fact, both come from a variety of pine trees. The only difference between the two is that *pinus succinifera*, the tree from which amber arose, is now extinct.

"True" amber that of the Baltic Sea, has a high proportion of what is called succinic acid. Succinic acid or butanedioic acid, was observed by Agricola in 1546 to be present in the distillate of amber. The very word "succinic" as well as "Succinifera" mentioned previously, comes from the Latin term "succinum" meaning amber. Succinic acid was not widely needed in the Middle Ages and what little was needed for, say, dye making, could be obtained from the distillation of amber. Today's demand for this acid, especially in industrial chemistry, is so great that a synthetic method of production had to be devised.

The word "amber" comes from the Arabic "anbar", probably through the Spanish, but this word originally referred to ambergris, which is an animal substance quite distinct from yellow amber. Pliny the Elder tells us that amber was called "sakai", by the Egyptians which is interesting, because in Lithuanian, the word "sakai" means resin. As most of us know, amber is called "gintaras" in Lithuanian. The origin of

this word is open to speculation. It is possible that the Lithuanians considered amber so precious that they named it as "That which is to be defended" "Ginti" in Lithuanian means to defend.

The color of "true" amber varies from almost a colorless pale yellow to a brown. Amber appears as either clear or cloudy in resolution. Cloudy amber is called "osseous" or "bone" amber because through a microscope, this amber shows a system of canals and spaces much like the Haversian system and lamellae of bone. Some of the yellow amber looks exactly like bone. One explanation offered for the presence of these air spaces in the amber is the inclusion of a great number of minute air bubbles which could not be released from the resin when it was formed. Archeologically speaking, amber has been considered a sort of "time machine" showing life how it existed millions of years ago. This is due to the fact that amber often contains pieces of organic material and even complete organisms from the period in which it was formed. For instance, flies and insects are often found in amber which gives the archeologists and biologists valuable information on evolution.

Amber is a much prized gem material and was one of the earliest used, its appreciation actually reaching as far back as the Stone Age. Amber beads appear in tombs of Egypt as far back as 3,200 B.C. Amber has been found in ancient European lake dwellings, at Stonehenge, and in Mycenaen tombs. In the Bronze Age, and during Greek and Roman times, it was regularly traded across Europe to the Adriatic and the Black Seas. In fact the actual trade routes run through Europe

during ancient times, can be traced by making use of archeological finds of amber.

The actual formation of amber took place approximately one million years ago. Just prior to that time, tropical forests grew throughout Europe. With time, the climate changed and these tropical forests vanished. As the trees fell, they were driven deep into the ground causing a disintegration of the tree as a whole. The resins of the trees fossilized however, and gave us our much valued amber. In various places, this layer of fossil has been exposed. One such place is beneath the Baltic Sea. During violent storms pieces of amber are broken off and cast up on the shores. Thus we get our term "Amber Coast" from this fact.

Up until the second half of the 19th Century, the only way to get amber was to fish it out of the sea. The "fishing" of amber was not always simple—sometimes it was very risky. People used nets fastened to a pole about twenty feet long. The stormy November and December months were the most productive but also, the coldest and most dangerous. Occasionally, when the water was clear and quiet, amber could be seen in the depths and the fishermen could loosen it with spears or poles and then catch it in their nets. Many fishermen would dive for it.

The fact that amber is used for beads, pendants, or other ornaments, small carvings, cigarette holders, and mouthpieces for pipes, doesn't really tell one of its value. The annual production of amber is only an eighth to a twelfth as much as that of gold. That means that amber is much rarer than gold. But then again, amber is not a metal.

Amber is, however, a semi precious stone. Its rarity combined with its ability to be worked into whatever size or shape one wishes makes this substance extremely valuable. Its value is not limited to jewelry alone, as we have seen. The archeologist, biologist, chemist and physicist, all find the amber artifacts of the past extremely helpful in enlightening us to the present and the future. Perhaps amber's greatest value of all is a sentimental one—to a Lithuanian, amber represents his homeland, a place torn from him by violence and bloodshed. A Lithuanian holds on to his "gintaras" as another would hold on

to a diamond, because to a Lithuanian "gintaras" is a piece of his "gintasis kraštas."

DID YOU KNOW?

AMBER is almost certainly the earliest form of jewelry.

AMBER and the diamond are the only gems of vegetable origin.

AMBER is the lightest in weight of all gems.

AMBER necklaces in addition to their matchless beauty, have been worn through the ages to protect against throat ailments. This custom is probably related to that quality of amber which enables it to store up static electricity.

AMBER Wedding is the tenth anniversary.

AMBER necklaces, according to a lovely tradition, when presented by the husband to his bride-to-be on their wedding eve, will keep her the most beautiful of women in his eyes.

AMBER rosaries were first created by a guild of old-world master craftsmen — "Pater-noster Makers" in Bruges, Flanders in 1420. They are considered the most beautiful of all rosaries.

The world famous Amber Guild Collection of museum pieces is valued at hundreds of thousands of dollars and is one of the most interesting and beautiful of all gem collections.

BALTIC MEMORANDUM IN "CONGRESSIONAL RECORD"

The complete text of the Baltic Memorandum against the Hitler-Stalin Pact, made public in Moscow on August 23, 1979, was reprinted in the Congressional Record (Extension of Remarks, June 17, 1980, E 3025). Representative James J. Blanchard who inserted the memorandum, has prefaced it with the following remarks:

"The Soviet Government's continuous control over the lives of the people of Lithuania, 35 years after the fall of Adolf Hitler, is unacceptable to those of us who espouse democratic principle and who support the cause of human rights. Just as we condemn the Soviet invasion of Afghanistan as an act of aggression in violation of international law, so too must we condemn the 40-year domination of Lithuania as an act of outlawry no less unspeakable."

BELGIUM - NO RECOGNITION OF LITHUANIA'S INCORPORATION

"...Belgium, which has never recognized de jure the annexation of Lithuania by the USSR, does not intend to modify its official attitude which consists of not acting in any way that might imply or encourage the assumption of such recognition. This position is equally valid for Latvia and Estonia..."

(From a letter, dated June 4, 1980, by the Foreign Ministry of Belgium to Dr. C.K. Bobelis, Chairman of the Supreme Committee for the Liberation of Lithuania)

LCA MEMBERS' DEATHS

Lodge 48 — Julia Kanchis (Jul. Kancienė), 2111 So. 49th Court, Cicero, Ill. 60650. Died: September 18, 1980. Buried: September 20, 1980 St. Casimir's Cemetery, Chicago, Ill.

Lodge 209 — Alena Miliukienė (Helen Miller), 298 Hillside Avenue, Edwardsville, Pa. 18704. Died: October 14, 1980. Buried: October 16, 1980 St. Mary's Annunciation Cemetery, Pringle, Pa.

Lodge 114 — Anthony V. Marshall, 2085 Westgate Dr., Apt. 606, Bethlehem, Pa. 18018. Died: October 18, 1980. Buried: October 22, 1980 Memorial Park Cemetery, Bethlehem, Pa.

Lodge 270 — K. Pilotienė (Karoline Pilot), 51 Lake Ave., Binghamton, N.Y. 13901. Died: November 1, 1980. Buried: November 4, 1980 Calvary Cemetery, Johnson City, N.Y.

ST. PETERSBURG, FLA.

The parade of Lithuanian flags continues, and now with the sponsorship of our K. of L. Council No. 147, and the efforts and expenditures of Victoria Jacobson, our colors are on display in Washington, D.C. in the "Florida House."

This took place on September 8, 1980, with members and friends from our Council in Florida attending, namely: Mons. J. Balkūnas, Fr. J. Gasiūnas, Victoria Jacobson, Dr. K. Bobelis, E. Grušienė, S. Grušas, G. Jasinskienė and J. Bobelis.

The ceremonies began with a symposium on the 6th, with the theme "Human Rights in Lithuania." The speaker Dr. K. Jurgėla spoke very eloquently in English.

The next day began with Fr. Gasiūnas, Council No. 147 spiritual advisor, blessing the flag at the Šiluvos Marijos chapel. Godparents were Mons. J. Balkūnas and E. Grušienė. Mons. J. Balkūnas gave a very inspiring sermon to an audience of about 200.

The flag was brought to the Florida House with a great deal of pomp and ceremony, which was indeed touching to both the Lithuanians and outsiders. It was accepted by Nancy Elliot, Director of the Florida House, on behalf of Lawton Chiles, U.S. Senator of Florida,

who that day was not in Washington, and Bill Young, U.S. Congressman, who sent his regrets at not being able to attend, due to a congressional session.

Amongst the participants were two long time K. of L. Members from Washington, D.C., former Voice of America (Lith. Sec. Div. Dir.) Dr. Kostas Jurgėla and Jos. B. Laučka, Supreme Leader of Aiteitininkų Federacija and former Voice of America and Radio Liberty (Lith. Sec. Div. Dir. in Germany).

The Speakers, Mons. J. Balkūnas, Victoria Jacobson, Dr. K. Bobelis, Pres. of Council No. 142 E. Migonytė, Washington, D.C., all spoke with such feeling and pride that our flag was so honored, even though Lithuania itself does not have the privilege of raising the flag in its own native country.

Our thanks from Council No. 147 to E. Migonytė, President of Council No. 142, and all their members that took part in making the arrangements, as it would have been a very difficult task to do this from Florida. Our

sincere appreciation to the Penn. "Zarijos" choir, who provided the beautiful music and their conductor, St. Vaičiūtis, former National Cultural Commission chairman.

The flag blessing and presentation to the House of Florida was broadcast to Lithuania on the Voice of America program.

The annual meeting of St. Petersburg, Florida Council No. 147 was held in October and the following officers were elected:

Rev. Jonas Gasiūnas — Spiritual Advisor, Anthony J. Mažeika — President, Juozas Petrikas, M.D. — Vice President, Terese Liutkus — Membership, Victoria Kleiva — Secretary, Maria Žigaitis — Treasurer, Aleksas Kraujalis — Financial Sec'y, Mons. Jonas Balkūnas and Charles P. Vilnis — Trustees, Rev. J. Gasiūnas — Spiritual Prog. Chmn., Victoria Jacobson — Lith. Affairs and Amer. P.R., Gražina Jasinskis — Cultural Chmn., Kazys Kleiva — Lith. Pub. Relations, Helen Vilnis — "Vytytis" correspondent, Anthony J. Mazeika — Ritual chmn.

H. Vilnis

From left: Fr. J. Gasiūnas, spiritual advisor of K of L. Council No. 147 blessing the flag, S. Grušas, Victoria Jacobson obscured from view, G. Jasinskienė, E. Grušienė and Mons. J. Balkūnas.

NEW ARRESTS IN LITHUANIA

(Continued From Page 6)

ras Karaliūnas was transferred from the Cerniakhovsk psychiatric hospital — prison to the Kaunas psychiatric hospital. Doctor Belokopytov is using aminazine to "cure" him of his national and religious convictions. His present condition is very grave — he is sleepy, his movements stiff, his speech slow, but he still manages to think and speak logically.

Karaliūnas was sentenced twice for crossing the border into Poland. In 1977, he was locked up in the Cerniakhovsk psychiatric hospital — prison. The "symptoms" that led to his hospitalization: he tried to organize a strike in a factory in Kaunas for improvement of working conditions; he refused the Soviet citizenship; and he wrote to the United Nations Organization, asking for a discussion of the enslavement of the Baltic States.

(Chronicle of the Catholic Church in Lithuania, No. 44)

Nauja lietuviškų valgių receptų knyga

LITHUANIAN COOKERY

Anglų kalba paruošė agronomė Izabelė Sinkeviciūtė

Su plastikiniu aplanku; 316 puslapių. Puiki knyga lietuviškų valgių mėgėjoms ir šauni dovana draugėms amerikietėms. Kaina 8 doleriai

Užsakymus siųsti: "Garsas", P.O. Box 32 (71-73 So. Washington Str.), Wilkes-Barre, Pa. 18703

Mielas Tautieti, drauskis LK Susivienijime

LKS yra tvirta, saugi lietuvių fraternalinės apdraudos organizacija. Turtas siekia 3 milijonus dolerių.

Turi moderniškus apdraudos planus pilnamečiams ir jaunamečiams:

- 20 metų mokėjimo — 20 Year Payment Life
- 20 metų taupymo — 20 Year Endowment
- Taupymo iki 65 metų — Endowment at Age 65
- Mokėjimo iki 85 metų — Life Paid up at 85 (tik pilnamečiams).

Susivienijimas turi ir priedinius draudimus už mažus mokestis. Aplikantai nuo 16 iki 40 metų, nuo \$500.00 iki \$2000.00 apdraudai primami be medikalinės egzaminacijos — sveikatos patikrinimo. Susidomėję apsidraudimu Lietuvių K. Susivienijime, kreipkitės į jūsų kolonijoj gyvuojančios kuopos sekretorių, arba į Susivienijimo centrą išpildant žemiau paduotą kuponą.

LITHUANIAN C. ALLIANCE

P. O. Box 32 (71-73 So. Washington St.)
Wilkes-Barre, Pa. 18703

Esu susidomėjęs apsidraudimu Liet. Kat. Susivienijime

Vardas, pavardė

Adresas

(Zip Code)

Jeigu norėtum priklausyti jūsų kolonijoj gyvuojančios Susivienijimo kuopos, centras pasiūlytų jums kuponą kuopos sekretoriui, kuris asmeniškai atliktų su teikiamais patikrinimais, paterimų ir atliktų reikalingus formalumus. Malonėte atsakyti:

WYOMING KLONIO ŽINIOS

FORMER ALLIANCE MEMBER CELEBRATES 100TH BIRTHDAY

Easter Sunday was a special day for the Quader family. That was the day that they celebrated the 100th birthday of Michalina Gailavich Quader (Mikalina Kvedaras).

Her birthday has always been celebrated on Easter Sunday because she was born on that holy day, April 12, 1880, in a small village, Diktimas, in County Kaunas, Lithuania.

From the time she was old enough to help, she worked on the family farm, carrying water in wooden buckets, threshing and working in the fields.

She left that behind when she came to the United States in 1903. The crossing took 18 days.

She came to Port Washington to live with and work for a cousin. Her intentions at that time were to work in the United States for several years, make some money and return to her home in Lithuania.

But that was not to be. She met Charles Quader and they were married in 1905. She has spent the past 75 years in Port Washington.

"My birth set off an earthquake," Felix said, with a laugh over the cherished family joke about his birth being the same year as the San Francisco earthquake.

Five more children were born to the couple. Felix, Stan and Josephine Quader Klemm live in Port Washington. Frank is a West Allis resident and Louis lives in Maryland.

A son, Edward, died in October of 1962. His father had died Oct. 25, 1945.

There are now 12 grandchildren and 20 great grandchildren in Mrs. Quader's prayers.

Her family firmly believes that their mother's and grandmother's prayers receive a special hearing.

They tell of going to their mother and asking her to pray for them.

"Those prayer have helped us through many a bad situation," Mrs. Klemm said.

For many, many years she walked from her Chestnut St. home to St. Mary's Church each day to attend Mass. She was close to 80 when she was forced to stop her daily trek.

Although she does have troubles with her hearing, Mrs. Quader remains active and very alert today.

She attributes her long life to heredity, hard work and good nutrition.

She still likes to eat well, her family says.

Her mother lived to be 93 and her father was in his 70s when he died.

She has seen so much during her lifetime that nothing phases her anymore, her family said. She has gone from the horse and buggy days to watching men walk on the moon and has been witness to all the other changes during her lifetime.

"And she takes it all in stride," they said.

Although she had planned to dance a polka the day she celebrated her 100th birthday, that was about all that was left out of the family celebration. Mrs. Quader was too tired when the invitation to dance came from a grandson toward the end of the gathering.

Taking part in the celebration were Mr. and Mrs. Harry Klemm and their daughter Amy of California, Mr. and Mrs. Frank Quader, West Allis, Richard Quader, Milwaukee, Mr. and Mrs. Dale Decent, Milwaukee, Mr. and Mrs. Ronald Wayker and children of Belgium,

Michalina Quader, celebrating 100th Birthday

Mr. and Mrs. Jack Becker, their daughter Lynn and son David of Port Washington, Mr. and Mrs. Felix Quader, Port Washington, Mr. and Mrs. Michael Ferguson and their daughter, Renee, Port Washington, Josephine Klemm, Stan Quader, Margaret Becker and Irene Thill, all of Port Washington.

Mrs. Quader joined the Lithuanian Catholic Alliance in 1920 and was affiliated with Lodge 227 in Port Washington. She is presently a guest in the Heritage Nursing Home in Port Washington.

Mrs. Quader joined the Lithuanian Catholic Alliance in 1920 and was affiliated with Lodge 227 in Port Washington. She is presently a guest in the Heritage Nursing Home in Port Washington.

OBITUARIES

Anthony V. Marshall

Anthony V. Marshall (Anthony Matkiewicz), 69, of 2085 Westgate Drive, Bethlehem, Pa., died October 18 in Muhlenberg Medical Center, Bethlehem.

Born in Hanover, he was a son of the late John and Gertude Gataveckas Matkiewicz.

He was employed as a clerk at the Bethlehem Steel Corporation for 34 years in the rail and sales department until his retirement 5 years ago.

Surviving are his wife, the former Margaret L. Lewis, a son Charles of Bethlehem, and 4 grandchildren. Additional survivors include a sister, Mrs. Mary Kashatus of Philadelphia; brothers Peter and William who are associated in the operation of Matkiewicz Funeral Home in Nanticoke, also Charles and Alex Matkiewicz, all of Nanticoke.

Funeral services were held on October 22 with a mass of Christian burial at 10 in St. Notre Dame Church of which he was a charter member. Interment was in Memorial Park Cemetery, Bethlehem.

While a resident of Luzerne County, he was a member of St. Joseph's Church in Nanticoke. The deceased was a member of Lithuanian Catholic Alliance

Lodge 114 since 1933. His sister and brothers are all members of the lodge of which Peter Matkiewicz is secretary.

MRS. MARY REVUS

Mrs. Mary Revus, 77, of 118 Chestnut St., Larksville, died November 19 afternoon in Wilkes Barre General Hospital where she was a patient since September 27.

Born November 22, 1902, in Larksville, a daughter of the late Joseph and Helen Kablick, she was a life-long resident of the community. She was a member of St. Casimir's parish, Lyndwood, Hanover Township. She was formerly employed at the Leader Store, Plymouth, for many years. She was also employed with Alta Products, Hanover Township, retiring in the late 1960's.

Her husband, Joseph, died in 1938.

Surviving are her step-son, Edward, Norman, Okla.; sister Mrs. Alberta Simonitis, Plymouth; one grandchild.

Buried November 22 with a Mass of Christian Burial in St. Casimir's Church, Lyndwood. Interment is in the parish cemetery, Muhlenburg.

Mrs. M. Revus was a member of LCA Lodge 111, Plymouth.

LEARNING LITHUANIAN

Students from Scranton and the neighboring cities of Luzerne, Pittston, Clarks Summit, Simpson, and Moscow, attended the first semester of the Lithuanian language class at the University of Scranton. They found the session informative and interesting.

Sister Virginia, a Sister of Jesus Crucified from St. Mary's Villa, Elmhurst, Pennsylvania, assisted by Sister Aloysius who taught the advanced students, using the text, "Introduction to Modern Lithuanian" by L. Dambriunas, A. Klimas, and W. Schmalstieg, presented the language to a group of beginners.

The Lithuanian lessons contain explanations in English which simplify the learning experience. A typical lesson contains a reading selection for pronunciation, a vocabulary list, grammar presentation, 10 popular conversations, and simple exercises applying the lessons studied.

A second semester in Lithuanian language study will begin in March. Those interested in

Michael Yavorsky, a history teacher in Carbondale High School, speaks of the Knights of Lithuania to the students of the Lithuanian language class at the University of Scranton.

taking the course may call the Office of Continuing Education, 961-7582, for further information and registration.

The students expect to participate in a Lithuanian Christmas Carol Sing-a-long which will take place at the Everhart Museum in Scranton, Saturday afternoon December 13th at 3 P.M. The public is invited to join.

"KIDNAPED & INJURED" — "AUŠRA" ON CANOEIST ČESIONAS

The first comment in the Lithuanian underground press on the mysterious disappearance last year of the Lithuanian athlete Vladas Česionas was published in Aušra (The Dawn), October, 1979. According to Aušra, Česionas, who had asked for political asylum in West Germany, was kidnapped by KGB agents and then smuggled out. "Heavily injured," he was still being treated in the MVD hospital in Vilnius last October. (The former Olympic champion canoeist defected on August 18, 1979, in Dusburg, West Germany, and Disappeared on September 13, 1979). A report on issue 18 of Aušra was published in the Russian-language Chronicle of Current Events, No. 54.

ST. CASIMIR'S SETS ANNUAL CHRISTMAS DINNER-DANCE

The annual dinner-dance sponsored by the Altar, Rosary and Holy Name Societies of St. Casimir's Church, Pittston, will be held in the newly refurbished auditorium on Sunday, December 14.

The evening festivities will commence with a cocktail hour from 5 to 6 p.m. Dinner from 6 to 7 p.m. and dancing and open bar 7 to 11 p.m.

Co-chairpersons for the affair are Mildred Shukstes and Marion Tribendis assisted by these various committee members: Marion Chepalis, Anna Walatka, Ann Rose, Rosella Savakinas, Mary Ann Rinkavage, Jule Keder, Ruth Rinkavage, Rosalie Kizis, Helen Drew, Frances Orlando, Peter Menn, Leo Butsavage, Frank Keder, Joseph Rinkavage, Albert Bartush, Frank Gerosky, Albert Chepalis and John Kwasiak.

Tickets may be purchased

from George and Helen Nagy, ticket co-chairmen; ushers, committee members and Rev. Peter Alisauskas at the rectory.

The dinner dance is the highlight of the holiday season.

Early reservations are recommended. Dancing will be to the music of Lenny's Pals.

SAINT JOSEPH'S CHICKEN DINNER

The Lithuanian Church of St. Joseph in Duryea held its annual family style chicken supper on Sunday, November 16 in St. Joseph's Church auditorium.

Honorary chairman of the affair was Father George Truskaskas and the coordinator was Ann Frances Kurzwil. Supervising in the kitchen were Betty Gillis and Marge Zinavich. The basket of cheer drawing was under the supervision of John Dudnow, Michael Andrews and Al Getson.

Committee members were Anna Vender, Anna Saduski, Rose Hudak, Anna Ermel, Frances Rushin, Monica Getson, Mildred Walsh, Ann Rita McGlynn, Eleanor Stroh and Regina Salitis.

"Kalėdų Balsai"

30 GIESMIŲ, KALĖDŲ SEZONUI

Mišriam chorui, arba, giedoti visai bažnyčiai
Vieno egzemplioriaus kaina buvo 1 dol.,
dabar — 75 centai; imant 10 kopijų — 6.50 dol.

Galima gauti "Garso" administracijos:
P.O. BOX 32 (71-73 So. Washington St.),
Wilkes-Barre, Pa. 18701

Lietuve — lietuvi, drauskis Lietuvių Katalikų Susivienijime — turėsi saugią ir tikrą protekiją sau ir savo šeimai.

"Garse" galima įsigyti šias knygas (Lietuvių ir anglų kalbomis)

Lithuanian Cookery, paruošė Izabelė Sinkevičiūtė. 316 puslapių, didelio formato. Kaina \$8.00

Amerikos Lietuvių Taryba, parašė Leonardas Šimutis. Kaina 3.00

Lietuvių — Anglų Kalbų Žodynas, paruošė B. Piesarskis ir B. Svecevičius. 512 psl., apie 27,000 žodžių. Kaina \$8.00

Anglų — Lietuvių Kalbų Žodynas, paruošė V. Baravykas. Apie 30,000 žodžių ir posakių Kaina \$8.00

Lietuvių kalbos vadovas (Introduction to Modern Lithuanian) Paruošė kalbininkai Leonardas Dambriūnas, Antanas Klimas ir William R. Schmalstieg. Kaina \$10.00

Popular Lithuanian Recipes, lietuviškų valgių mėgėjams Juzės Daužvardienės anglų kalba paruošta knyga. Kaina \$4.00

Vytautas The Great, kan J.B. Končiaus angliškai parašyta istorinė knyga. Kaina \$2.00

Lithuanian Self-Taught, M. Variakojytės - Inkenienės paruoštas rankvedis, prislaiant Marlborough's sistemos. Kaina \$3.50

Vidudienio Sodai, Bernardo Brazdžionio eilėraščiai. Už šį poezijos rinkinį autorius laimėjo 1958-59 metų kultūros žurnalo "Aidų" literatūros premiją. Viršelio aplanką piešė dail Telesforas Valius. Kaina \$4.00

Amerikos Lietuvių Vardynas, Jungtinių Amerikos Valstybių žinomesnių lietuvių biografinės žinios, su prof. Kazio Pakšto įvadu. 240 psl., kietais viršeliais. Kaina \$4.00

The Forty Years of Darkness, by Juozas Vaišnora, translated by Joseph Boley. Suppression of the Lithuanian Press and how it was regained. Price ... \$2.00

Lithuanians in America, Dr. Antanas Kučas; translated by Joseph Boley \$6.00

The Brothers Domeika, a novel, Liudas Dovydeinas; translated by Milton Stark \$6.00

Day of Shame, the truth about the murderous happenings aboard the Cutter Vigilant, during the Russian-American confrontation at Martha's Vineyard. The tragedy of Simas Kudirka, by Algis Rukšėnas \$9.00

Teismas Biržely, dokumentuotai aprašoma Nijolės Sadūnaitės teismas ir kaltinimas. Parašė Jurgis Gliūda. Kaina \$2.00

Simas (The story of Seaman Simas Kudirka), by Jurgis Gliūda. Translated from Lithuanian by Kęstutis Čižiūnas and J. Žemkalnis \$5.00

"Garso" Administracija
P.O. Box 32 (71-73 So. Washington Str.) Wilkes-Barre, Pa. 18703